

รายการอ้างอิง

เอกสารชั้นต้นของราชการ

- สจข. ร.5 ม.58. มณฑลลาวเฉียง เรื่อง สาส์นจากเจ้าเชียงใหม่ถึงเจ้าสุริยวงษ์เมืองน่าน 5 พฤศจิกายน ร.ศ.108.
- สจข. ร.5 รล-กต. เอกสารเย็บเล่มกระทรวงการต่างประเทศ (กรมท่า) จ.ศ.1230-1235 เล่ม 7.
- สจข. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.2/10 พระบรมราชาบายการเล่าเรียนเมืองเชียงใหม่, 7 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 124.
- สจข. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ. ศธ.51.10/136 เรื่อง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่ ขอเรื่องการจัดตั้งโรงเรียนแพทย์ที่เชียงใหม่, (23 ก.ค.- 1 ส.ค. 2474).
- สจข. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ ศธ.8.4/39 เรื่อง ปลุกทรพิษและตรวจการพยาบาลมณฑลพายัพแลปลุกทรพิษตามระยะทางที่ไป ปี 122 ลงวันที่ 6 เม.ย. - 19 ม.ค. 2446.
- สจข. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ รัชกาลที่ 6, ศธ.43/14 เรื่อง พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ไปตรวจราชการมณฑลพายัพ พ.ศ. 2456.
- สจข. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ ศธ.8.4/50 เรื่อง พระยาสุรสีห์วิสิฐศักดิ์หาหรือจะทดลองทำพรรณหนองผีที่มณฑลพายัพ ลงวันที่ 30 ม.ค. 2446- 11 ส.ค. 2447.
- สจข. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ ศธ.8.2/10 เรื่อง หมอแมกเคนเห็นว่า ควรตั้งโรงพยาบาลโรคเรื้อนในตำบลที่ห่างจากเมืองเชียงใหม่ประมาณไมล์ 1 หรือ 2 ไมล์ สักแห่งหนึ่งด้วยเวลานี้ผู้เป็นโรคเรื้อนชุกชุม. ลงวันที่ 4 ธ.ค. 2439 - 16 ส.ค. 2440)
- สจข. เอกสาร ร4-1ก/1. พระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงนายและนางเอ็ดดี (ร.ศ. 67)
- สจข. เอกสารรัชกาลที่ 5 ม. 58/44 รายงานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 14 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 124.

เอกสารและบทความชั้นต้นภาษาไทย

- กรรมการรวมคริสตจักรสยาม. ความเห็นของกรรมการรวมคริสตจักรสยาม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บางกอกไทมส์, 2472.
- การประชุมมัชฌิวัต ครั้งที่ 3 นะ โรงเรียนภิลสรอยแยล. สิริกิตติศัพท์ (เมษายน 1925) : 128-129.

- ขรัวทางรณไฟมาแหวนเมืองทังเหนือนี้. หนังสือสิริกิตส์บับ. (กัญญาณ ร.ศ. 131) : 63-64.
- ขรัวว่าด้วยการจำเริญในประเทศอเมริกา. หนังสือสิริกิตส์บับ, (กัญญาณ ร.ศ. 131) : 67-68.
- คณะอำนวยการจัดงานสยามรัฐพิพิธภัณฑ์. สยามตั้งแต่ยุคศึกดำบรรพ์ถึงสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : กรุงเทพ เดลิเมย์, 2470.
- ครูคำอ้ายเชียงใหม่. คำเตือนสติตเรื่องโรงเรียน. สิริกิตส์บับ (มกราคม 2460) : 260-161.
- จดหมายเหตุเรื่องทัพเชียงตุง. พิมพ์แจกในงานศพนายพลเรือตรีพระยานาวาพลพยุหรัักษ์. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยเชชม, 2459.
- ดารารัศมี, พระราชชายา. และเจ้าแก้วนวรรรัฐ. แม่กุศล บำรุงโรงพยาบาล "แมคอรัมิคส์" นครเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มปท., 2475.
- ทิพากรวงษ์มหาโกษาธิบดี, เจ้าพระยา. หนังสือแสดงกิจจานุกิจ. กรุงเทพฯ : องค์การคำของคุรุสภา, 2514.
- นายขอสะกิดโรงเรียนพรินชรอยแผลคอเลขเชียงใหม่. ติดตามารดาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนอย่างไร. สิริกิตส์บับ (มีนาคม 2460) : 9-10.
- บทเพลงคณะมัชชวิริตัก์สยาม ค.ศ. 1924. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หน้าเชียง, 1924.
- ประกิจกรจักร์. (แซม บุนนาค), พระยา. พงศาวดารโยนก, พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา, 2515.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. เทศนาเสือป่า. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ, 2520.
- แม่ครูแมคคิลเวร์. (Child's Catechism) "หนังสือคำถามคำแก้" ขอให้อ่านทั้งหลายได้อุสสาพิจารณาเขียนให้อได้คำปาก. พิมพ์ครั้งที่ 12. เชียงใหม่ : บ้านวังสิงคำ, 1927.
- รายงานการประชุมมัชชวิริต ครั้งที่ 2 นะโรงเรียนดาราวิทยาไลย. สิริกิตส์บับ (เมษายน 1925) : 127-128.
- อินทา เมธา. เรื่องสุรวาวิรัตคริสจักรเวียงป่าเป้า. สิริกิตส์บับ (ตุลาคม 1924) : 368-369.
- อินสม ดวงเนตร. เรื่องสุรวาวิรัตเชิขเวียงป่าเป้า. สิริกิตส์บับ (กรกฎาคม 1924) : 241-243.
- Harris, Wm. หนังสือแบบแผนสำรับใช้ในการสุดไหววอนนมัสการพระเยโฮวาเจ้าแลในการถือศีลต่าง ๆ (Manual of Forms). Chiangmai : American Presbyterian Mission Press, 1902.
- McGilvary, Cornelia. (ผู้แปล). "Ancient History" (หนังสือพงศาวดารโบราณเดิม). เชียงใหม่ : โรงพิมพ์วังสิงคำ, 1896.

เอกสารชั้นต้นภาษาอังกฤษ

- The American Presbyterian Mission. Minutes of the Siam Mission of the Presbyterian Church in the U.S.A. Chiangmai : Siam Mission Press, 1925.
- The American Presbyterian Mission. Record of Actions of the Siam Mission of the Presbyterian Church in the U.S.A. from December 1927- December 1928 Bangkok : Boon Ruang Printing Press, 1929.
- The American Presbyterian Mission. Report of McCormick Hospital and Dispensaries for the Year 1925-1926. Chiang Mai, Siam : Daily Mail Press, 1927.
- The American Presbyterian Mission. Report of McCormick Hospital and Dispensaries for the Year 1925-1926. Chiang Mai, Siam : Daily Mail Press, 1928.
- The American Presbyterian Mission. Record of Actions of the Siam Mission of the Presbyterian Church in the U.S.A. January - December 1932. Bangkok : Boon Ruang Printing Press, 1933.
- The American Presbyterian Mission. Munute of the Session of the Presbyterian Church, Chisng Mai, Siam. Bethlehem Presbyterian Chapel, 1892-1910
- Feltus. George Haws. ed. Abstract of the Journal of Rev. Dan Beach Bradley, M.D. Medical Missionary in Siam 1835-1873. Ohio : The Multigraph Department of Pilgrim Church, 1936.
- The First Presbyterian Church of Chiengmai, Sessional Records 1868-1886.
 หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- The International Missionary Council. The Jerusalem Meeting of the International Missionary Council , March 24-April 8, 1928. New York : International Missionary Council, 1928.
- Harris, William. Recollections by William Harris for My Grand Children, 1950..
 (Typescript).
- McGilvary, Daniel. A half century among the Siamese and the Lao. New York: Revell, 1912.
- Taylor, Hugh. A missionary in Siam. 2 vols. Unpublished typescript, San Francisco, 1947.

วิทยานิพนธ์ภาษาไทย

- ไข่มุก อุทยานวลี. การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ในเมืองเชียงใหม่ในระยะครึ่งหลังของของพุทธศตวรรษที่ 25. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- ชมัยโฉม สุนทรสวัสดิ์. การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกิจการป่าไม้ทางภาคเหนือของไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2439- พ.ศ.2475. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ชวลีย์ ณ ถลาง. การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างความสัมพันธ์ของหัวเมืองประเทศราชฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้กับรัฐบาลไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ชูลิทธิ ชูชาติ. วิวัฒนาการเศรษฐกิจหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย พ.ศ.2398-2475. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- เดือนใจ ไชยศิลป์. ล้านนาในการรับรู้ของชนชั้นปกครองสยาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- เจริญชาย อักษรดิษฐ์. ชูธาตุ : บทบาทและความหมายของพระธาตุในอนุภูมิภาคอุษาคเนย์กรณีศึกษาความเชื่อเรื่องพระธาตุปีเกิดในล้านนา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- นคร พันธุ์ณรงค์. การเจรจาและข้อตกลงระหว่างรัฐบาลสยามกับรัฐบาลอังกฤษเกี่ยวกับหัวเมืองชายแดนล้านนา ไทย และพม่า สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ระยะเวลา พ.ศ. 2423-2438. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516.
- บังอร ปิยะพันธุ์. ประวัติศาสตร์ของชุมชนลาวในหัวเมืองชั้นใน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.
- ปริศนา ศิรินาม. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศราชในหัวเมืองล้านนาไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516.

- ปลาย่อ ชนะนันท์. บทบาทของนายทุนพ่อค้าที่มีต่อการก่อและการขยายตัวของทุนนิยมภาคเหนือของประเทศไทย พ.ศ.2464-2523. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- ทิพวรรณ คำมา. การดำรงอยู่ของความเชื่อเรื่องผีของกะเหรี่ยงคริสต์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาจากระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- พรพรรณ จงวัฒนา. กรณีพิพาทระหว่างเจ้านครเชียงใหม่กับคนในบังคับของอังกฤษ อันเป็นเหตุให้รัฐบาลสยามจัดการปกครองมณฑลพายัพ (พ.ศ.2401-2445). วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- พรธนิภา อภิภูษพงศ์. เจ้า ไพร่ กับการเปลี่ยนแปลงในสังคมล้านนา ระหว่าง พ.ศ.2427-2476. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- พร้อมพงศ์ ณ เชียงใหม่. การปฏิรูปการปกครองหัวเมืองลาวเฉียง ในรัชสมัยพระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก่อนสมัยเป็นมณฑลเทศาภิบาล พ.ศ.2427-2436. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518.
- พวรรณตรี แซ่อึ้ง. ยุทธศาสตร์วัฒนธรรมด้านการศึกษาของมิชชันนารีคณะเพรสไบทีเรียนในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2416-2484. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- เพ็ญศรี กวีวงศ์ประเสริฐ. บทบาทของรัฐต่อปัญหาสุขภาพของประชาชน (พ.ศ. 2325 – หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.
- พิชิต พิทักษ์. "ท้องถิ่น" ในการรับรู้ของชนชั้นนำไทยช่วงสมัยปฏิรูปการปกครอง พ.ศ. 2435. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พูนพร พูลทาจกร. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในมณฑลพายัพหลังการตัดเส้นทางรถไฟสายเหนือ พ.ศ. 2464-2484. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530.

- มรกต อารียะ. การค้าไม้สักในดินแดนล้านนาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2411-2453). วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- ยอดยิ่ง รักสัตย์. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจในภาคเหนือของประเทศไทยกับกบฏเจ็ยว พ.ศ.2445. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ยุวดี ตปนียากร. วิวัฒนาการของการแพทย์ไทยตั้งแต่สมัยเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- รัตนาวพร เศรษฐกุล. ศาลต่างประเทศในภาคเหนือของประเทศไทย (พ.ศ.2416-2480). วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- วศิน ปัญญาวุฒตระกูล. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในล้านนากับการก่อตัวของสำนึกท้องถิ่น พ.ศ.2459-2480. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- วัลภา เครือเทียนทอง. การปฏิรูปการปกครองล้านนาไทยในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- วิบูลย์ ทานุชิต. การปฏิรูปการศึกษาในมณฑลพายัพ (พ.ศ.2442-2478). วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- วิไล สุทธิศิริกุล. เชียงใหม่ก่อน "เทศาภิบาล" พ.ศ.2369-2442 : การศึกษาโครงสร้างอำนาจทางการเมือง และเศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- วิระเทพ ศรีมงคล. การจัดเก็บภาษีอากรในล้านนา พ.ศ.2427-2445. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528.
- วารุณี ไอสถารมย์. การศึกษาในสังคมไทย พ.ศ.2411-2475. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

- ศิริพันธ์ นันสุนานนท์. ภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมของมิชชันนารีอเมริกัน ช่วง ค.ศ. 1820-1914 : การสำรวจเอกสารเกี่ยวกับมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนที่ปฏิบัติงานในภาคเหนือของประเทศไทย สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- ศิริรัตน์ อาศนะ. สตรีในวรรณกรรมล้านนา. ปริญญาานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2529.
- ไศลรัตน์ ดลอารมย์. พัฒนาการของการทำป่าไม้สักในประเทศไทย พ.ศ.2439-2500. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528.
- สมศักดิ์ ลือราช. ความสำคัญของเมืองแพร่และน่านในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- สร้อยวดี ประยูรเสถียร. การปฏิรูปการปกครองมณฑลพายัพ (พ.ศ.2436-2476). วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- สรินยา กิจประยูร. การรับคริสต์ศาสนากับการปรับตัวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนอาข่า ในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- ส่องแสง สี่สุวรรณ. นาเหมืองฝายกับการจัดระเบียบสังคมล้านนา พ.ศ.1839-2068. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, 2528.
- สุวรรัฐ แลสันกลาง. การศึกษาแนวคิดเชิงปรัชญาเรื่องชีวิตในล้านนา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- โสภา ชานะมูล. "ครูบาศรีวิชัย" ตนบุญแห่งล้านนา (พ.ศ.2421-2481). วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- อรรถจักร สัตยานุรักษ์. การเปลี่ยนแปลงของจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ตั้งแต่รัชกาลที่ 4 ถึง พ.ศ.2475. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. การวิเคราะห์สังคมเชียงใหม่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตามฉบับโบราณ
ในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ

Anan Ganjanapan. The partial commercialization in northern Thailand (1900-1981).
Doctoral Dissertation. Faculty of the Graduate School. Cornell University,
1984.

Anchalee Singhanetra Renard. Northern Thai mobility 1870-1977 : A view from within.
Doctoral Dissertation. Faculty of the Graduate School. University of Hawaii,
1982.

Brailey, Nigel J. The origin of the Siamese forward movement in the western Laos, 1850-
92. Doctoral Dissertation. Graduate School, University of London, 1968.

James Ansil Ramsay. The development of a bureaucratic polity : The case of northern
Siam. Doctoral Dissertation. Graduate School, Cornell University, 1971.

Rattanaporn Sethakul. Political, social, and economic changes in the northern states of
Thailand resulting from the Chiang Mai treaties of 1874 and 1883. Doctoral
Dissertation. Graduate School, Northern Illinois University, 1989.

Vachara Sindhuprama. Modern education and socio-cultural change in northern
Thailand. Doctoral Dissertation, History. Hawaii University, 1988.

Swanson. Herbert R. This heathen people : The cognitive sources of American
missionaries westernization activities in northern Siam, 1868-1889. Master's
Thesis. University of Maryland, 1987.

Swanson. Herbert R. Prelude to irony : The Princeton theology and the practice of
American Presbyterian Mission in northern Siam, 1867-1880. Doctoral
Dissertation., Melbourne College of Divinity. Melbourne University, 2002.

Wariya Siwasariyanon. The transfer of medical technology from the first world to the third
world : A case study of the Rockefeller Foundation's role in Thai Medical
School (1923-1935). Doctoral Dissertation, University of Hawaii, 1984.

หนังสือภาษาไทย

กรมศิลปากร. เมืองน่าน : โบราณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปะ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป, 2530.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุฯ. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.

....., วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ, 2542.

คำมูล ชินวงศ์. จ้างคำ : ประวัติศาสตร์คริสตจักรจ้างคำ. เชียงใหม่ : เจริญการพิมพ์, 1990.

....., เจ็ดบ้านเฮา : ประวัติศาสตร์คริสตจักรพระพรชัย. เชียงใหม่ : กลางเวียงการพิมพ์, 1989

....., ซากแก้วเบ็ธเอล : ประวัติศาสตร์ชุมชนคริสเตียนบ้านแป้น. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 1992.

จันทร์แรม ชัยศรี. ผู้ปริวรรตและรวบรวม. เพลงนมัสการคำเมือง. เชียงใหม่ : ฝ่ายประวัติศาสตร์ สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 1999. (ไม่ได้พิมพ์เผยแพร่).

ชยันต์ หิริณพันธ์. ประวัติคริสตจักรสันทราย, เอกสารรหัส Ms-155. เชียงใหม่ : หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยพายัพ, 1982.

ชลธิรา สัตยาวัฒนา. บรรณาธิการวิชาการ. สิทธิชุมชนท้องถิ่นพื้นเมืองดั้งเดิมล้านนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2546.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระกระยา. ความทรงจำ พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพนางกรอง จ่างตระกูล และ นายสงวน จ่างตระกูล ณ เมรุวัดธาตุทอง พระโขนง วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ.2511. พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม, 2511.

ถวิล มั่นสนั่นอม. บรรณาธิการ. วัฒนธรรมและการเมืองล้านนา. กรุงเทพฯ : บริษัท ดันอ้อ แกรมมี จำกัด, 2539.

แถมสุข นุมนนท์ และคณะ. สถานภาพงานวิจัยสาขาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2503-2535. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2544.

ธเนศ อารณสุวรรณ. ความคิดการเมืองไพร่กระฎุมพีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2549..

- ธเนศวร์ เจริญเมือง. 100 ปี สายสัมพันธ์สยาม-ล้านนา 2442-2542. เอกสารชุดท้องถิ่นของเรา
ลำดับที่ 1. เชียงใหม่ : โครงการศึกษาการปกครองท้องถิ่น คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542
- ธีรราชย์ อักษรดิษฐ์ และคนอื่นๆ. ล้านนา จักรवाल ตัวตน อำนาจ. กรุงเทพฯ : โครงการอาณา
บริเวณศึกษา 5 ภูมิภาค, 2545.
- นันทนา ดันติเวส. ผู้แปล. เมืองประเทศราชของสยาม. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2528.
- บริดลีย์, วิลเลียม แอล. สยามแต่ปางก่อน : 35 ปีในบางกอกของหมอบริดลีย์, แปลโดย ศรีเทพ
กุสุมา ณ อยุธยา และศรีลักษณ์ สง่าเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มติชน, 2547.
- บุญเสริม สาตราภักย์. ศรีใหม่ คนเชียงใหม่คนแรกๆที่ไปอเมริกา. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ปอง, 2523.
- บุษยมาส สินธุประมา และเจนศิริ จันทศิริ. การดำรงอยู่และการปรับตัวของแพทย์พื้นบ้านในเขต
เมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัย สถาบันการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข
, 2538.
- ประชุม อัมพุนันทน์. เมื่อเจ็วปล้นเมืองแพร์ และเมืองนครลำปาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏ
ราชวิทยาลัย, 2527.
- ประวัติย่อศาสตราจารย์ปัญญา ไชยวัฒน์. เอกสารอัดสำเนาเนื่องในการมาปณกิจ วันที่ 8
พฤศจิกายน ค.ศ. 1958.
- ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. บรรณาธิการ, คริสต์จักรสามัคคีธรรม : 123 ปี พระกิตติคุณสู่เวียงป่าเป้า.
เชียงราย : คริสตจักรสามัคคีธรรมเวียงป่าเป้า, 2005.
- _____ . นันทบุรีศรีนครน่าน : ประวัติศาสตร์ สังคม และคริสต์ศาสนา. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์,
1996.
- ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. ป้อแก้ว แม่เดิม : ประวัติศาสตร์ชุมชนคริสเตียนดอยสะเก็ด. กรุงเทพฯ : ชวน
พิมพ์, 1993.
- พัฒนา กิติอาษา. ท้องถิ่นนิยม (Localism). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กองทุนอินทร์-สม เพื่อการ
วิจัยทางมานุษยวิทยา, 2546.
- พรพิไล เลิศวิชา. ไขประตูดอย : หมู่บ้านลานนา. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาชนบท, มปป.
- พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย. เงินตราล้านนาและผ้าไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง,
2543.

- ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รายชื่อวัดและนิกายสงฆ์โบราณในเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2518.
- แมคกิลวารี, แดเนี่ยล. กึ่งศตวรรษในหมู่คนไทยและคนลาว : อดีตชีวิตประวัติของศาสนาจารย์เดเนี่ยล แมคกิลวารี ดี. ดี. แพลโดย จิตรภรณ์ ตันรัตนกุล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2544.
- แม่น พงศ์อุดม. แม่นแต่. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ป๋อง, 1974.
- รัตนพร เศรษฐกุล. หนึ่งศตวรรษเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2546.
- ลัดดาวัลย์ แซ่เตียว. 200 ปี พม่าในล้านนา. กรุงเทพฯ : Ten May Production, 2545.
- ลาวัลย์ โชติามระ. พระมหาลีเทวี. กรุงเทพฯ : โอเดียนพริ้นติ้งเฮ้าส์, 2532.
- วงศ์ศักดิ์ ณ เชียงใหม่. บรรณาธิการ. เจ้าหลวงเชียงใหม่. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, 2539.
- วิทยาลัยแสงธรรม. ประวัติพระศาสนจักรคาทอลิกไทย สมัยกรุงศรีอยุธยา-สังคายนาวาติกันครั้งที่ 2. นครปฐม : วิทยาลัยแสงธรรม, 2533.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร, บรรณาธิการ. ประวัติศาสตร์ปริทัศน์. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, 2542.
- วิลเลียม ภาวธนะสาร. ชนชั้นนำไทยกับการรับวัฒนธรรมตะวันตก. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2545.
- ศิริธร ณ พัทลุง. เพชรล้านนา (1). พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : นอร์ทเทิร์น พริ้นติ้ง จำกัด, 2538.
- สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. หนึ่งศตวรรษของการศึกษาและการฝึกหัดครูในล้านนา ข้อมูลจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, มปป.
- สมาคมพระคริสตธรรมไทย. "พระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ ฉบับ 1973." ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่. กรุงเทพฯ : สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 1974.
- สร้อยดี อ่องสกุล. ประวัติศาสตร์ล้านนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โครงการวิชาการ สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2539.
- สุกรี เจริญสุข. เพลงชาติ. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2532.
- สุเทพ สุนทรภัสช์. บรรณาธิการ. สังคมและวัฒนธรรมล้านนาไทย: รวมงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ในภาคเหนือของประเทศไทย. เชียงใหม่ : สยามการพิมพ์, 2513.
- สุเทพ สุนทรภัสช์. มานุษยวิทยากับประวัติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2548.

- สุภาภรณ์ อาภาวัชรุฒม์ และ ดวงจันทร์ อาภาวัชรุฒม์ เจริญเมือง. บรรณาธิการ. เรื่องเล่า
จาวภาค เล่ม 1 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่บอกเล่าโดยผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์. เชียงใหม่ :
 มูลนิธิพัฒนาเมือง, 2547.
- เสรินทร์ จิรคุปต์. บรรณาธิการ. P.R.C. สร้างคนดีสู่สังคม. เชียงใหม่ : หจก.เชียงใหม่โรงพิมพ์
 แสงศิลป์, 2550.
- _____. บรรณาธิการ. อมตพจน์ในรอบ 120 ปี P.R.C. เชียงใหม่ : โรงเรียนปรินส์ รอย
 แผลสภวิทยาลัย, 2006.
- แสวง มาละแซม. คนยongย้ายแผ่นดิน : การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาวยongในเมือง
ลำพูน (พ.ศ.2348-2445). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- หนังสือแจกในงานระลึก นายจันตา อินทราวุฒิ และนายสะอาด อินทราวุฒิ. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์
 เจริญเมือง, 2480.
- อรรถจักร สัตยานุรักษ์. นิเวศประวัติศาสตร์ : พรหมแดนความรู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คบไฟ,
 2545.
- อรรถจักร สัตยานุรักษ์. ประวัติศาสตร์เพื่อชุมชน : ทิศทางใหม่ของการศึกษาประวัติศาสตร์.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2548.
- อัศวพานู (นามแฝง). ความเป็นชาติโดยแท้จริง. กรุงเทพฯ : รวมสาสน์, 2520.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. ความคิดทางประวัติศาสตร์และศาสตร์ของวิถีคิด. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์,
 2543.
- _____. มิติชุมชน : วิถีคิดท้องถิ่น สิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร. กรุงเทพฯ :
 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.
- อุทิศ ปฐมของ. เอกสารแนะนำอำเภอเชียงคำ. เชียงคำ : สภาวัฒนธรรมอำเภอเชียงคำ, 2541.
- ไอร์ต, ปีแอร์. ล้านนาไทยในแผ่นดินพระพุทธเจ้าหลวง. แปลโดย พิษณุ จันทรวิทัน. พิมพ์ครั้งที่ 3
 กรุงเทพฯ : สายธาร, 2546.
- อิวัจ, ฟิลิป เจ. คริสต์ศาสนาในล้านนา : การศึกษาประวัติคริสต์ศาสนาในภาคเหนือ. แปลและ
 เรียบเรียงโดย ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์สมาคม วาย.
 เอ็ม. ซี. เอ., 1985.

หนังสือภาษาอังกฤษ

- Anderson, Benedict. Imagined communities : Reflections on the origin and spread of nationalism. revised edition. London : Verso, 1983.
- Backus, Mary, ed. Siam and Laos as seen by our American missionaries. Philadelphia: Presbyterian Board of Publication, 1884.
- Bock, Carl. Temples and elephants : The narrative of a journey of exploration through upper Siam and Lao. London: Sampson Low, Marston, Searle, & Rivington, 1884. Reprint. Bangkok: White Orchid Press, 1985.
- Bozenman, Theodore Dwight. Protestant in age of science : The Baconian ideal and antebellum American religious. Chapel Hill :University of North Carolina, 1977.
- Curtis, Lillian Johnson. The Laos of North Siam. Philadelphia: Westminster Press, 1903
- David, M.D. ed. Western colonialism in Asia and Christianity. Bombay : Himalaya Publishing House , 1988.
- Dean, Christopher. Present and Prospective missions in Siam. Boston : Massachusetts Sabbath School Society, 1838.
- Dodd, W. Clifton. The Tai Race. Cedar Rapids, Iowa: Torch Press, 1923.
- Freeman, John H. An oriental land of the free. Philadelphia: Westminster, 1910.
- Hallett, Holt S. A thousand miles on an elephant In the shan states. Bangkok : White Lotus, 1988.
- The Historical Commission of The Prime Minister's Secretariat. The Writing of King Mongkut to Sir John Bowring (A.D. 1855-1868). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2537.
- Kingshill, Konrad. Kudaeng : The Red Tomb, 3rd ed. Bangkok : Suriyaban, 1976.
- Hughes, Philip J. Proclamation and Response : A Study of the history of the christian faith in northern Thailand. Chiangmai : Payap University Archives, 1989.
- Kratoska, Paul H. ed. South East Asia : Colonial history, vol. II. Empire building the nineteenth century. London : Routledge, 2001.

- Kuhn, Isobel. Ascent to the tribes: pioneering in north Thailand. London: China Inland Mission/Overseas Missionary Fellowship, 1956.
- Lord, Donald. Mo Bradley and Thailand. Grand Rapids. Mich. : William Eerdmans Publishing Company, 1969.
- McFarland, George Bradley. ed. Historical Sketch of Protestant Missions in Siam, 1828-1928. Bangkok : Bangkok Times Press, 1928.
- Moffet, Abbot Low. Mongkut the king of Siam. Ithaca : Cornell University Press, 1961.
- Neil, Stephen. A History of christian missions, 2nd ed. Hamondsworth, England : Penguin Books, 1986.
- Pratt, Julius W. A History of United States Foreign Policy. New York : Prentice-Hall, Inc., 1955.
- Smith, Alex G. Siamese Gold: A History of Church Growth in Thailand. Bangkok: Kanok Bannasan, 1982.
- Speer, Robert E. Report of Deputation. New York: Board of Foreign Missions of the Presbyterian Church in the U.S.A., 1916.
- Swanson, Herbert. Khrischak Muang Nua : A study in northern Thai church history. Bangkok: Chuan Press, 1984.
- Starling, Lucy. Dawn over temple Roofs. New York: World Horizons, 1960.
- Thongchai Winichakul. Siam mapped : A history of the geo-body of a nation. Chiang Mai : Silkworm Books, 1994.
- Tuveeson, Ernest Lee. Redeemer Nation : The Idea of America's Millenium Role. Chicago : The University of Chicago Press, 1968.
- Vella, W. F. Chaiyo! King Vajiravudh and Development of Thai Nationalism. Honolulu : University Press of Hawaii, 1976.
- Weinberg, Albert K. Manifest destiny. Chicago : Quadrangle Books, 1963.
- Wells, Kenneth E. History of protestant work in Thailand 1828-1958. Bangkok: Church of Christ in Thailand, 1958.
- Zimmerman, Carl C. Siam Rural Economic Survey, 1930-1931. reprinted. Bangkok : White Lotus, 1999.

บทความภาษาไทย

กนิษฐา ชิดช่วง, ข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับปัญหาสิทธิสภาพนอกอาณาเขตในสมัยรัตนโกสินทร์. รวมบทความประวัติศาสตร์ 13(2539) : 75-83.

กาเบรียล, รอล์ฟ เฮนรี่. "ลัทธิ ความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยของคนอเมริกัน," แปลโดย อภิญา รัตนมงคลมาศ. หน้า 46-47. ใน วิภาววรรณ ตูยานนท์. (บรรณาธิการ). กว่าจะเป็นอเมริกัน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คบไฟ, 2535).

กิติ แก่นจําปี. ฝึบ่ยาและสังคมนาชาวไทย. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 13 , 1-2 (กรกฎาคม 2427 – มิถุนายน 2528) : 61-90.

จันทรแรม ชัยศรี. ประวัติความเป็นมาของคริสต์จักรศรีงาม (ชุมชนสะเหล็งงามดั้งเดิม). หน้า 3-5. ใน 100 ปี พระกิตติคุณสู่สะเหล็งงาม.เชียงใหม่ : โรงพิมพ์จตุพร, มปป.

จินตนา มัชฌมบุรุษ. บทบาทเจ้านายล้านนาที่มีต่อการศึกษา. หน้า 97-100. ใน วิทยาลัยครูเชียงใหม่. ล้านนากับการศึกษาแบบใหม่. กรุงเทพฯ : นวกมล, 2527.

ฉัษฐา ชมะวรรณ. Modernity, Modernization, Postmodernity, Postmodernism : บทสำรวจการนิยาม. วารสารสังคมศาสตร์ 30 2 (2540.) : 92-115.

ทัศนัย เศรษฐเสรี. "Postmodernism : วิจารณ์ยุคสว่างและการใช้เหตุผลที่ผิดพลาด๑." มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน ลำดับที่ 975. www.midnightuniv.org.th// 17 กรกฎาคม 2549

ทวิศักดิ์ เมื่อกสม, การทำตะวันตกให้เป็นตะวันออกของสยาม (Orientalizing the Occidental of Siam) : การตอบโต้รับมือกับวาทกรรมความเป็นอื่นของมิชชันนารีตะวันตกโดยปัญญาชนสยามในช่วงต้นศตวรรษที่ 19. รัฐศาสตร์สาร 20 3(2541) : 253-313.

ทวิศิลป์ สืบวัฒนะ. ความคิดของคนอเมริกันที่มีต่อเมืองไทยในอดีต (ค.ศ. 1821-1932). จุลสารไทยคดีศึกษา. 5 , 2(กุมภาพันธ์, 2531).

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. หมอบรัดเลย์กับ American Orientalism ในสยาม. ศิลปวัฒนธรรม 25 , 9 (กรกฎาคม 2547) : 96-107.

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. มนุษย์ศาสตร์ไทยและอเมริกาไม่เคยวิกฤต. มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน ลำดับที่ 1074. www.midnightuniv.org.th// 19 พฤศจิกายน 2549.

ธงชัย วินิจจะกุล. ภาวะอย่างไรหนอที่เรียกว่าศิวิไลซ์ เมื่อชนชั้นนำสยามสมัยรัชกาลที่ 5 แสวงหาสถานะของตนเอง ผ่านการเดินทางและพิพิธภัณฑท์ทั้งในและนอกประเทศ. รัฐศาสตร์สาร 24 , 2 (2546) : 11-66.

บุญเลิศ พิงพราวดี และมณี บล็อก. ประทีปแก้วของเวียงพิงค์. ดารานุสรณ์ 75 ปี. เชียงใหม่ :
 ล้านนาการพิมพ์, 2497.

ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. มิชชันนารีโปรเตสแตนต์กับการแพทย์ในล้านนา สมัยเริ่มแรกก่อนถึง
 สงครามโลกครั้งที่ สอง. เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติเรื่องไทยศึกษา ครั้งที่
 6 ณ ห้องลานนาไทย โรงแรมเชียงใหม่ออคิด จังหวัดเชียงใหม่. วันที่ 14-17 ตุลาคม
 2539.

_____ . "การแพทย์มิชชันนารี" : วิถีคิด อุดมการณ์ และการนำเสนอการแพทย์แบบตะวันตก
 สู่อสังคมไทย. เอกสารนำเสนอในการประชุมทางวิชาการประวัติศาสตร์การแพทย์และ
 สาธารณสุขไทย ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติไบเทค บางนา. วันที่ 5-6 สิงหาคม 2545.

_____ . มิชชันนารีโปรเตสแตนต์กับการแพทย์และการสาธารณสุขในสังคมไทย : การ
 วางรากฐานการแพทย์สมัยใหม่จากสยามสู่ล้านนา. หน้า 165-218. ใน นันทชัย
 มีชูธน. บรรณาธิการ. 175 ปี พันธกิจคริสตศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย
 (ค.ศ.1828-2003). กรุงเทพฯ : ประชุมทอง พรินติ้ง กรุ๊ป, 2004.

_____ . หลักคำสอนทางศาสนากับการมีส่วนร่วมในพัฒนาการทางสังคมล้านนา : กรณี
 คริสตศาสนาโปรเตสแตนต์. หน้า 249-371. ใน มรดกทางศาสนาในเชียงใหม่ : ภาค 2
 หลักคำสอน. เชียงใหม่ : คณะอนุกรรมการด้านการศาสนางานสมโภชน์เชียงใหม่ 700
 ปี, 2540.

_____ . คริสตศาสนากับการมีส่วนร่วมในพัฒนาการทางสังคมของลำปาง : ศึกษาบทบาท
 ของมิชชันนารีอเมริกัน ระหว่าง ค.ศ.1880-1940. หน้า 61-94. ใน ไพโรจน์ ไชยเมือง
 ชื่น. บรรณาธิการ. ลำปางเมื่อห้วงหนึ่งศตวรรษ. ลำปาง : สำนักศิลปวัฒนธรรม
 สถาบันราชภัฏลำปาง, 2544.

พาเทล, มารโก วี. ประวัติและพัฒนาการของการค้าขายในลำปางตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19
 ถึง ค.ศ. 1939. แปลโดย เครือมาศ วุฒิการณ์. หน้า 19-46. ใน ไพโรจน์ ไชยเมืองชื่น,
 (บรรณาธิการ), ลำปางเมื่อห้วงหนึ่งศตวรรษ. ลำปาง : สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบัน
 ราชภัฏลำปาง, 2544.

ยงยุทธ ชูแว่น. สถานภาพของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : ว่าด้วยนิยาม แนวคิด วิธี
 การศึกษา ภาพรวมการประเมิน และข้อสังเกตบางประการในกรณีศึกษาของภาค
 กลางและภาคใต้ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ
 เรื่อง สถานภาพความรู้ประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบัน. วันที่ 25-26 กรกฎาคม 2539 ณ

อาคาร 50 ปี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง
สนามจันทร์.

- ยงยุทธ ชูแว่น. "สี่ศตวรรษของ ท้องถิ่นศึกษา ในมิติประวัติศาสตร์ : จากภายใต้กรอบ
ประวัติศาสตร์ชาติไทยสู่การปลดปล่อยและพัฒนาพลังประชาชน." เอกสาร
ประกอบการสัมมนาเรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยบนเส้นทางการเปลี่ยนแปลง : ประมวล
ความรู้เพื่อการพัฒนาวิจัยประวัติศาสตร์ไทย. วันที่ 28-29 พฤศจิกายน 2541
ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- รัตนาพร เศรษฐกุล. ประวัติศาสตร์สังคมเมืองน่านก่อนการปฏิรูปการปกครอง พ.ศ.2442.
เอกสารในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง สืบสานอดีตอันรุ่งเรืองของเมืองน่าน : ข้อมูล
และมุมมองใหม่ทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และชาติพันธุ์. วันที่ 18-21 ธันวาคม
2540. ณ โรงแรมซีทีพาร์ค จังหวัดน่าน.
- วงเดือน นาราจักร. บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทยในคริสต์ศตวรรษที่ 19 : ความแตกต่าง
ระหว่างศาสนาประจำสังคมไทยและอเมริกัน. รวมบทความประวัติศาสตร์ 11
(2532).
- วารุณี ไอลถารมย์. "Brief History of Government School for English in Bangkok. – เรื่อง
โรงเรียนสวนอนันต์อุทยาน." : บทวิเคราะห์วัฒนธรรมความคิดทางการศึกษา.
รัฐศาสตร์สาร 26 , 3(2548) : 260-262.
- วิบูลย์ ทานุชิต. การปฏิรูปการศึกษาในล้านนา : สมัยเป็นมณฑลเทศาภิบาล. หน้า 53-70. ใน
วิทยาลัยครูเชียงใหม่. ล้านนากับการศึกษาแบบใหม่. กรุงเทพฯ : นวกมล, 2527.
- สวอนสัน, เฮอริเบท. ศจ.แดเนียล แมคคิลวารี กับศาสนศาสตร์ศึกษาโปรเตสแตนต์ไทย. หน้า
112-133. ใน ชำนาญ แสงฉาย และ คนอื่น ๆ. บรรณาธิการ. อนุสรณ์ศาสนศาสตร์
ศึกษา 100 ปี. เชียงใหม่ : คณะศาสนศาสตร์แมคคิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ, 1990.
- สวอนสัน, เฮอริเบท. เหมือนดั่งขมิ้นกับปูน : คริสต์ศาสนาในบริบทประวัติศาสตร์ไทย. เอกสารใน
การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง คริสต์ศาสนาในบริบทประวัติศาสตร์ไทย, เสนอที่คณะ
ศาสนศาสตร์แมคคิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ วันที่ 26-28 มีนาคม 1992.
- สร้อยดี อ่องสกุล. การปฏิรูปการศึกษาในล้านนา : การสร้างเอกภาพแห่งชาติ (พ.ศ. 2446-2475).
ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 10 2-4(ต.ค. 24 – ก.ย. 25) : 29-48.
- สุกัญญา บำรุงสุข. บรรณาธิการ. กฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ร.ศ, 119. รวมบทความ
ประวัติศาสตร์. 18 (2539) : 71-98.

- สุรสิงห์สำรวม จิมพะเนา. ข้อสังเกตบางประการในการศึกษาวัฒนธรรมและประเพณีล้านนา
ในเชิงมานุษยวิทยา. ศึกษาศาสตร์ 10 , 2-4 (ตุลาคม 2524-กันยายน 2525) : 134-
169.
- อินทร์ปิ่น ดีตันนา. การประกาศคริสต์ศาสนาที่จอมแจ้ง. ข่าวคริสต์จักร. 2 (สิงหาคม 1933): 28-
31.

บทความภาษาอังกฤษ

- Barnes, M. E. The Rockefeller Foundation and The Red Cross Society of Siam. The Siam Outlook, 1 4(October 1922) : 95-98.
- Beach, William. Siam's Greatest Enemy. The Laos News. 13 3(July 1917) : 92-97.
- Briggs, W. A. "Missions Among the Laos of Indo-China-I," The Missionary Review of the World 12 (April 1899): 268-272.
- _____. "Missions Among the Laos of Indo-China-II," The Missionary Review of the World 12 (May 1899): 332-339.
- Callender, C.R. Yuletide among the Tai Ya. The Siam Outlook. 2 , 4(1923) : 221-222
- Campbell, Howard. "Pay School in Chieng Rai Station," The Laos News, 3 3(July, 1906)
: 27-28.
- Dean, Christopher. Present and Prospective Missions in Siam. Boston : Massachusetts
Sabbath School Society, 1838.
- Denman, Katherine Andrew. A Laos Feast of Tabernacles. The Laos News 1 , 3(July
1904) : 62-65.
- Denman, Catherine Andrews. A Visit to the Chiang Mai School. The Laos News 1 ,
4(October, 1904) : 102-104.
- Dodd, W.C. Mrs. Dawn for the Tai Ya. The Siam Outlook. 1 , 4(June 1922) : 108-113
- Dodd, W.C. Trails and Triumphs among the Tai Ya. The Siam Outlook. 2 , 4(1923) :
141-147.
- Fleeson, Katherine Neville. The New Building for the Lakawn Girl's School. The Laos
News. 1 , 4(October 1904) : 93-94.

- Graham S., Fordham. Ancestors and Christians in Rural Northern Thailand. Journal of the Siam Society. 81, 1 (1993): 117-28.
- Gillies, Roderick M. Christian Evangelism in Northern Siam. Siam Outlook 2(April 1935) : 78-80.
- Kammool Chinawong and Herbert Swanson. Religion and the Formation of Community in Northern Thailand : The Case of Christianity in Nan Province." 5th.Int. Thai Studies, SOAS, London, 1993.
- McGilvary, Daniel. The Buddha or the Christ. Laos News 1 (October 1904) : 109-111.
- _____. Letter dated 29 December 1867. North Carolina Presbyterian 10 15 (17 April 1867) : 2-3.
- _____. The claims of the Laos upon our church. Foreign Missionary 25, 3 (August 1866) : 93-95.
- _____. The consciousness of divine vocation. In Counsel to New Missionaries. New York: Board of Foreign Missions of the Presbyterian Church, 1905.
- _____. Extracts from a Paper sent to The Society of Inquiry, Davidson College. Foreign Missionary 28 2(July 1869) : 29-32.
- _____. Laos : Interesting Events in the Laos Mission. Foreign Missionary 44 (November, 1885) : 271.
- _____. Laos Mission Annual Report. Foreign Missionary 26 (May 1868) : 280-281.
- _____. letter, 10 October 1876. Foreign Missionary. 35 (February 1877) : 282.
- _____. letter, 20 May 1878. Foreign Missionary. 37 (October 1878) : 153.
- _____. Medical Missions and Missionary Physicians. North Carolina Presbyterian 77 (June 23, 1869).
- _____. Medical Missions and Missionary Physicians. North Carolina Presbyterian 78 (June 30, 1869).
- _____. Medical Missions and Missionary Physicians. North Carolina Presbyterian 79 (Juy 7, 1869).
- _____. "Medical Missions and Missionary Physicians," North Carolina Presbyterian 80 (Juy 14, 1869).

- McGilvary, Daniel. Medical Missions and Missionary Physicians. North Carolina Presbyterian 81 (July 21, 1869).
- _____. Medical Missions and Missionary Physicians. North Carolina Presbyterian 82 (July 28, 1869).
- _____. Medical Missions and Missionary Physicians. North Carolina Presbyterian 83 (August 4, 1869).
- _____. "Medical Missions and Missionary Physicians," North Carolina Presbyterian 84 (August 11, 1869).
- _____. Our First Convert. North Carolina Presbyterian. 2 85 (18 August 1869) : 4.
- _____. Rev. Jonathan Wilson, D.D. An appreciation. The Laos News. 3 (July 1911) : 80-81.
- _____. "Two Days among the Laos near Petchaburi," Foreign Missionary 23, 4 (September 1864) : 98-101.
- McGilvary, Margaret A. From Schoolroom to Bridal. Woman's Work for Woman. 18 (May 1903) : 111-112.
- McKean, James W. Dr. Wilson's Laos hymnal and its value to the Lao. The Laos News, 3 (July 1911) : 82-83.
- _____. The Me Dawk Deng Convention, The Laos News 4 (April 1907) : 45-48.
- Swanson, Herbert R. Advocate and Partner : Missionaries and modernization in Nan province, Siam, 1895-1934. Journal of Southeast Asian Studies 13, 2 (September 1982) : 296-309.
- _____. The Kengtung question: Presbyterian mission and comity in eastern Burma, 1896-1913. Journal of Presbyterian History 60, 1 (Spring 1982): 59-80
- _____. A New Generation: missionary education and changes in women's roles in traditional northern Thai society. Sojourn 3, 2 (August 1988): 187-206.
- Swanson, Herbert R. Origins of the nineteenth-century transformation of cosmology in Northern Siam : The Nan Inta-McGilvary debates on science and religion. Journal of the Siam Society 89, 1 & 2 (2001) 32-39.

Swanson, Herbert R. This seed : Missionary printing and literature as agents of change in northern Siam, 1892-1926.. pp.175-207 In Prakai Nontawasee. ed. Changes in Northern Thailand and the Shan States 1886-1940. Singapore: Southeast Asian Studies Program, 1988.

_____. This seed: Missionary printing and literature as agents of change in northern Siam, 1892-1926. Paper presented to the International Seminar on Change in Northern Thailand and the Shan States 1886-1940, Payap College, 20-25 June 1983.

การสัมภาษณ์

- คำดีใจสุข. สัมภาษณ์. 3 ธันวาคม 2535.
 คำหล้า เต็มหน้าตา. สัมภาษณ์. 20 กันยายน 2549.
 จม บัวเย็น. สัมภาษณ์. 22 กันยายน 2549.
 จ๋อม ชาวล้าน. สัมภาษณ์. 15 ตุลาคม 2534.
 จันทน์ บุญเทพ. สัมภาษณ์. 16 ตุลาคม 2534.
 จินดา สิงหนะตร. สัมภาษณ์. 21 กุมภาพันธ์ 2522.
 จาย ศักดิ์แสน. สัมภาษณ์. 15 มีนาคม 2550.
 เจษฎา ฐิติจำเริญพร. สัมภาษณ์. 10 ตุลาคม 2550.
 เจริญ จันดี๊ะ. สัมภาษณ์. 16 กุมภาพันธ์ 2535.
 ชรินทร์ บัวเย็น. สัมภาษณ์. 23 กันยายน 2549.
 ธาดา ณ น่าน. สัมภาษณ์. 22 สิงหาคม. 2533.
 ดวงเดือน ณ น่าน. สัมภาษณ์. 22 กันยายน 2533.
 บัณฑิต บัวเย็น. สัมภาษณ์. 22 กันยายน 2549.
 บุญมา บัวเย็น. สัมภาษณ์. 13 พฤษภาคม 2525.
 บุญยืน ชัยประเสริฐ. สัมภาษณ์. 16 มีนาคม 2550.
 แม้น พงศ์อุดม. สัมภาษณ์. 12 กรกฎาคม 2549.
 วิจิตร ไชยวัฒน์. สัมภาษณ์. 18 กรกฎาคม 2549.
 ศักดิ์ สุวัย. สัมภาษณ์. 23 กันยายน 2549.
 ศรีพรรณ วงศ์มาลา. สัมภาษณ์. 18 กุมภาพันธ์ 2535.

- ศรีทอง ริญญา. สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม 2550.
 ศรีมุข อินทะพันธ์. สัมภาษณ์. 8 ตุลาคม 2531.
 สม มณีศักดิ์. สัมภาษณ์. 8 ตุลาคม 2531.
 สวอนสัน, เฮอริเบท. สัมภาษณ์. 12 กรกฎาคม 2549.
 แสงทอง บัวเย็น. สัมภาษณ์. 20 กันยายน 2549.
 สุดใจ ไชยวงศ์. สัมภาษณ์. 18 กุมภาพันธ์ 2535.
 สำราญ จรุงกิจประชารมย์. สัมภาษณ์. 23 สิงหาคม 2533.
 อัมพร ทาร์ตัน. สัมภาษณ์. 21 กันยายน 2549.
 อุดร บำรุงพร. สัมภาษณ์. 23 กันยายน 2549.
 อำนวย วุฒิมยศ. สัมภาษณ์. 20 กันยายน 2549. .

บรรณานุกรม

- The American Presbyterian Mission. Minutes of the North Laos Presbytery, Presbyterian Church U.S.A. หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- The American Presbyterian Mission. Records of the Board of Foreign Missions, Presbyterian Church U.S.A. Microfilm copy อยู่ที่หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- The American Presbyterian Mission. Records of the American Presbyterian Mission, 1845-1979. อยู่ที่หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- The Laos News. 1904-1917.
- McGilvary Family Papers. หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- The North Siam News. 1917-1919.
- The Siam Outlook. 1921-1940.
- Brown, Arthur J. The expectation of Siam. New York: Presbyterian Board of Foreign Missions, 1925.
- _____. Rising churches in non-christian lands. New York: Presbyterian Department of Missionary Education, 1915.
- Keyes, Charles F. Being Protestant Christians in Southeast Asian Worlds. Journal of Southeast Asian Studies. 27, 2 (September 1996): 280-292.

- Popp, Richard L. American Missionaries and the Introduction of Western Science and Medicine in Thailand, 1830-1900. Missiology 13, 2 (April 1985): 147-57.
- Ramsey, Ansil. Modernization and reactionary rebellions in northern Siam. Journal of Asian Studies 38(February 1979): 283-97.
- Rujaya Abhakorn. Changes in the administrative system of the northern Thai states, 1884-1908. Paper presented to the International seminar on change in northern Thailand and the Shan States 1886-1940. Payap College, 20-25 June 1983.
- Swanson, Herbert R. Plowshares of Change : Science and westernization in missionary thought in Thailand. Unpublished paper, Fifth International Conference on Thai Studies, London, July 1993.
- _____. Princeton and the Laos Mission: A Case Study of Princeton Theological Seminary's Influence in the Nineteenth Century. Journal of Presbyterian History 82, 2 (Summer 2004): 108-125.
- _____. Using missionary records for the study of Northern Thai history: An introduction and appraisal. In Proceedings of the 6th International Conference on Thai Studies. Theme VI: Chiang Mai 1296-1996: 700th Anniversary. Chiang Mai: Sixth International Conference on Thai Studies, October 1996.
- _____. Some reflections on mission work in Thailand: 1927-1951. Unpublished Typescript. 1980.

ภาคผนวก ก.
 พระบรมราชโองการ
 ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 เรื่องการถือศาสนา

ข้าพเจ้า พระยาเทพประชนที่ปรึกษาราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าหลวงใหญ่ซึ่งสำเร็จราชการเมืองนครเชียงใหม่ เมืองนครลำปาง เมืองลำพูน ประกาศไว้ให้เจ้านายผู้ใหญ่ผู้น้อยพระยาลาวท้าวแสนแลราษฎร ในเมืองนครเชียงใหม่ เมืองนครลำปาง เมืองลำพูนทราบทั่วกันว่า มีตราพระราชสีห์ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมขึ้นมาถึงข้าพเจ้าฉบับ ๑ ใจความว่า มีศเดอเดวิกบิชอปเกลดงสุลอะเมริกััน มีจดหมายมายังเจ้าพนักงานกรมท่าว่า หมอแมกมินเวรี หมกซิกซึ่งอยู่ ณ เมืองเชียงใหม่ มีจดหมายไปยังกงสุลอะเมริกัันว่า คนที่ถือศาสนาพระเยซูแล้วนั้น จะทำการสิ่งใดมีผู้จัดขวาง ให้ทำตามภาษาบ้านเมืองซึ่งเคยถือมาแต่ก่อน เจ้าพนักงานกรมท่า ได้นำความขึ้นกราบบังคมทูล แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว จึงมีพระบรมราชโองการมารพระบัณชูร สุรสิหนาทดำหรัศเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งว่า การศาสนานั้นไม่เป็นที่ขัดขวางสิ่งใดในราชการแผ่นดิน ผู้ใดเห็นว่าศาสนาใดจะถูกต้องก็ถือตามชอบใจของผู้้น ผิดถูกก็อยู่แก่ผู้ที่ถือศาสนานั้นเอง ในหนังสือสัญญาแลธรรมเนียมในกรุงเทพฯ ก็ไม่ได้ห้ามปรามคนที่ จะถือศาสนา ถ้าผู้ใดเห็นว่าศาสนาพระเยซูดี ก็ให้เขาถือตามชอบใจ เมื่อมีราชการบ้านเมืองต้องใช้ ผู้ที่ถือศาสนาพระเยซูนั้นก็ใช้ได้ ศาสนาหาเป็นที่ขัดขวางห้ามปรามในราชการไม่

ตั้งแต่นี้สืบไป ถ้าผู้ใดจะชอบใจถือศาสนาใด ก็ให้ผู้้นถือตามชอบใจ อย่าให้เจ้านายพระยาลาวท้าวแสนแลราษฎร ซึ่งเป็นญาติพี่น้องแลมูลนายของผู้ที่ถือศาสนาพระเยซูนั้นขัดขวางห้ามปรามการสิ่งใด ซึ่งศาสนาพระเยซูห้ามไม่ให้ถือไม่ให้ทำ คือไหว้ผีเลี้ยงผีทำการงานต่างๆ ในวันอาทิตย์ ก็อย่าให้กตขีบังคับให้ถือให้ทำเป็นอันขาด เว้นเสียแต่เป็นการศึกสงคราม แลเป็นการสำคัญจำจะต้องใช้ผู้้นในวันอาทิตย์ก็ใช้ได้ แต่อย่าให้เป็นการแก่ง ประการหนึ่ง ถ้าคนที่จะทำมาหากินเป็นลูกจ้างชาวอะเมริกัันจ้างใช้สอยการงาน ก็อย่าให้เจ้านายพระยาลาวท้าวแสนขัดขวางห้ามปราม ให้เป็นที่หมองหมาง ทางพระราชไมตรีได้ ถ้าเจ้านายพระยาลาวท้าวแสนแลราษฎร รู้หนังสือแล้ว อย่าให้ลวงประกาศไปแต่ข้อหนึ่งข้อใดได้เป็นอันขาด ประกาศไว้ ณ ๕๐๐, ๑๑ ค่ำ สัมฤทธิศก^{๑๑} ศักราช ๑๒๔๐

ที่มา : George Bradley McFarland, ed., Historical Sketch of Protestant Missions in Siam, 1828-1928 (Bangkok: Bangkok Times Press, 1928).

ภาคผนวก ข

รายงานการประชุมเพรสไบเทอเรียลาว ค.ศ. 1921 (ปริวรรตจากอักษรล้านนา)

.....

รายงานพร้อมไต่เพรสบูเทรี ปีคริสตศักราช 1921

ที่โรงเรียนพระคริสตธรรมเชียงใหม่

วันที่ 17 มีนาคม เวลาเช้า 9 นาฬิกา ก่อรเที่ยง ท่านอาจารย์กิลลีได้นำในการอ่านพระธรรมกัมป็ออกในหนังสือคำภลงบท 37 ข้อต้น เมื่อได้แนะนำในข้อพระธรรมกัมป็แล้วครูวงษ์ได้เปิดการประชุมด้วยอธิการเลขานุการได้เรียกชื่อผู้ที่มาประชุมคราวนี้คือ

เชิขเชียงใหม่	ครูไหว เต้าแก่น้อยเชียว
เชิขเชียงดาว	น้อยใจ
เชิขหนองบัว	หนานคุณณา
เชิขศรีไชยมูล	อ้ายซา
เชิขไชยสถาน	น้อยพิง
เชิขดอกแดง	น้อยวงษ์ อ้ายแสน
เชิขเบทเอล	เจ้าหนานตน น้อยหน่อ
เชิขเบทเลเฮมม	อูร์เรอร แก้ว
เชิขสันโป่ง	เพง
เชิขหนองพาน	เกียง
เชิขแม่คาวาก	คำอ้าย บุญธา
เชิขโกะกลาง	คำ
เชิขโห่งด้อม	หนานทา โอะ
เชิขท่าหนองควาย	เปือะ
เชิขวังหมูร์	มูรสุม
เชิขเชียงราย	ท้าวอักษร
เชิขป่าเป้า	สุกข์
เชิขสวรรดอก	แก้คำ

เข็ชลำปาง	เมืองใจ หนานไชย
เข็ชเมืองยาว	ครูวงษ์ อีนคำ
เข็ชแพร์	สิมุล
เข็ชป่าฝ้าง	น้อยป็น
เข็ชน่าน	หนานอริยะป็นญา ธิ่มวง

ได้เลือกมอดเลเทือใหม่ที่ประชุมได้เลือกครูคำอ้ายไชวณเปนมอดเลเทือ แลเลขานุกรการเก่า (บันชง บันสิทธ์) คงธำการโพอีกปีนึ่ง แล้วได้เลือกครูไหวเป็นผู้ช่วยเลขานุกรการ

นายบุญยี่ บันสิทธ์เลขานุกรการฝ่ายไชยได้ส่งจดหมายลาต่อที่ประชุมโพระจะมีกิจธุระจักต้อง โพหลงเบบที่ประชุมอนุญาตแล้วคำมิตธิกลางได้ยื่นรายงานรับจ่ายดังต่อโพนี้

รายรับปี 1920-1921 (มีนาคม)

เข็ชใหม่ ลำภูร	23 เข็ชได้รับแล้ว	2294 บาท 72 สทาง
ลำปาง	3 เข็ช ได้รับแล้ว	189 บาท 91 สทาง
แพร์	2 เข็ชได้รับแล้ว	163 บาท 75 สทาง
เข็ชราย	8 เข็ชได้รับแล้ว	250 บาท สทาง
เข็ชรุ่ง	1 เข็ชได้รับแล้ว	25 บาท สทาง
รวมเงิน		2917 บาท 88 สทาง

เรียบปีกลาย 1918-1920

เข็ชใหม่ ลำภูร	1970 บาท 6 สทาง
ลำปาง	250 บาท สทาง
แพร์	200 บาท สทาง
เข็ชราย	388 บาท 95 สทาง
เข็ชรุ่ง	ยังบมี
ได้รับจากคำมิตธิเก่า	157 บาท 34 สทาง
รวมเงิน	2965 บาท 85 สทาง

รายจ่ายรวม 3 ปี

ส่งโพเข็ชรุ่ง	631 บาท 8 สทาง
บำรุงการประกาศหนองควาย	70 บาท สทาง
โรงเรียรพระคริสตธิมมเปนเข้าด้วยมาก	441 บาท 89 สทาง

รวมเงิน

1142 บาท 97 สตาง

วันนี้ได้รับเงินที่เขียยังส่งบ่ครบจำนวนตามที่ได้กะไว้ปีกลายปรากฏในรายงานปีกลาย คือ

เข็ล่ำพาง	114 บาท
เข็ท่งต้อม	10 รูเพ็ย
เข็วังหมู้ร	3 รูเพ็ย
เข็ดอกแดง	25 รูเย
เข็เบทเฮล	20 รูเพ็ย
เข็เซ็ยงดาว	2 บาท
เข็เมืองยาว	2 บาท
เข็ล่ำถูร	10 บาท
เข็แซ่หม่ม	3 บาท 50 สตาง
	รวมทังก้อร

เซ็ยงราย

เข็เว็ยง	340 บาท	490 บาท
เข็ป่าคูก	51 บาท	75 บาท
เข็นางแล	40 บาท	67 บาท
เข็ป่าเป้า	43 บาท 75 สตาง	75 บาท 75 สตาง
เข็เมืองภาน	48 บาท	72 บาท
เข็สวรดอก	35 บาท	40 บาท
เข็เมืองฝาง	15 บาท	23 บาท
เข็เซ็ยงค้ำ	21 บาท	21 บาท

ต่อมาได้ออกความหันด้วยการเกบเงินส่งค้ำมัทธีกกลาง เข็ล่ำพางขออนุญาตเงินรายนี้ก้อร โพรอะว่าต้องการเงินล่ำรับสร้างวิหารแลเข็เซ็ยงรายขออนุญาตลดเงินส่งประจำปีโพรอะว่าเข้าแพง สานุสิกเดือดร์อกรรมการเกบเงินบ่ไค้จักได้ เมือออได้ไค้แย้งหารบปกันแล้ว ได้ตกลงกันว่าจักปลัดโพรอะการจักอ้อนไฟที่ถูกควรหือการนี้จำเรือขึ้นทุกปีควรจักภายยามจนถึงที่สุด การสร้างวิหารนั้นถ่าเงินขาดก้ควรจักปวงณณาเร็ยรายดีก้จักขอเงินกาลหือตัดเงินกลางเส็ย โพรอะเปนการล่ำปากแก่ครุห้วเข็ต่าง ๆ ที่ได้รับผลประโหยชเปนรายเดือร

ท่านอาจารย์คี่ลี้ได้ประกาศว่า ค่ำวันนี้เวลา 7 โมงจักได้มีการประชุมครุจักได้เทศนา ถ่าแก่น้อยวงษ่ดอกแดงอฐฐานแล้วเลิกเวลาเท็ยง

กลางคืนเวลา 7 นาฬิกา 30 หลังเที่ยง

วันที่ 17 มีนาคม สักราช 1921 ท่านมอดเลเทือได้เปิดการประชุมด้วยการอ้อรวอร์แล ร้องเพลง แล้วได้อ่านออกโนหนังสือโยหันทบท 14 แล้วครุติได้เทศนาท่านได้ยกข้อสัญญาของ พระองค์ว่า 1 ได้เกลี้ยมที่ไว้ 2 จักได้กลับมารับเอาสานุสิกของพระองค์ให้ไปอยู่กับพระองค์ ท่านได้ ยกเอาข้อสัญญาต่าง ๆ ของพระองค์ที่ได้ให้ข้อสัญญาไว้แก่สานุสิกบวรภาณ เช่นข้อสัญญากับโนฮา โมเชเป็นต้น ได้สำรวมทุกประการ ดังนี้ข้อสัญญาแก่สานุสิกไสมยนี้จักสำรวมตามสัญญาเหมือร กัน แต่ข้อสัญญานี้จักสำรวมแก่ผู้ที่รักพระองค์เท่านั้นมิใช่แก่ทุก ๆ คน แลแก่ผู้ที่เชื่อพระองค์ ดัง ปรากฏในหนังสือโยหันทบท 3 : 16 ว่า พระองค์ทรงรักมนุษย์เพียงนี้จนได้ประทานพระบุตรองค์เดียว ลงมาเพื่อทุกคนที่เชื่อในท่านจักบได้ลิบหาย แต่จักได้ชีวิตนิรันดร์ แล้วท่านได้อธิฐาน

คืนวันนี้ได้อธิโอกาสแก่ผู้มาประชุมได้เป็กสหารภฎด้วยการที่จักตั้งหนานธัมะวงกับ นายตีเปนครุสาสนา โพรอะผู้ปกครองโรงเรียนพระคริสตธัมม์หันว่า ความรู้แลความประภิดเป่นไฟ ถูกต้องกับธัมม์ดีมาก ท่านครุสิใหม่ได้หันชอบด้วยการนี้ ครุคำอ้ายรับรองแลได้เก็มเทิมว่า เงินที่เชิสรอมมากได้หันผล คือได้ครุทีตีโพสอรตามเชิซต่าง ๆ แลแล้วพระสาสนาจักจรเวิญขึ้นสมความปรารภณา ท่านอาจารย์ได้กล่าวชมท่านทั้งสองนี้เหมือรกัน แลตั้งใจจักหื้อมีชองโอกาสได้เข้ามาเรียรวิชมาพระธัมม์กัมปีต่อไฟอีก เพื่อความรู้จักได้แตกสานขึ้นตามที่ได้กะไว้ว่า จักได้ตั้งครุทงสองนี้เวลากลางคืนวันที่ 18 เดือรนี้ ท่านอาจารย์ฮาริศว่า การตั้งครุเป่นการใหญ่ สันนี้ควรเชิญสานุสิกหื้อมาตกลงจักตั้งในคืนวันเสา แลจักได้เชิญสานุสิกหื้อมาประชุมกัน ท่านอาจารย์ได้ประกาศว่า วันอาทิตย์ที่ 20 นี้จักได้มีการขึ้นโรงสูตใหม่ที่เชิซเบทเลเหมมม์ แลจักได้มีรถยนต์มารับสานุสิกต่างเมืองที่มาประชุม แลครุบางคนถึงขอเชิญสานุสิกเชิซเชียงใหม่หื้อไปด้วยจักที่รถยนต์นาได้ โพรอะที่บ่พอจักรับหื้อหมดได้

ครุปีปีปิดการประชุมด้วยอธิฐาน

วันที่ 18 มีนาคม คริสส์กราช 1921 ตอรเข้า วันนี้นายสิมูร์ได้นำการสูตอธิฐาน ท่านได้อ่านหนังสือ มัทธาย บท 9 : 1-11

ผู้มาประชุมเก็มอีกวันนี้คือ

เชิซลำฟูร	น้อยตี
เชิซสรังาม	น้อยแก้ว
เชิซสันชาย	แก่คำ

ได้เป็กสหารภฎด้วยการกะงบประมารปีหน้า ท่านอาจารย์สิหันว่า ควรจักเก็บเงินเท่ากัปีทีเก็บแล้วมานี้ ท่านได้เดินเชิซต่าง ๆ ไนการรอมทานหื้อคกรอมตามเดิม โพรอะท่านได้รับจดหมายจาก (ดอกกะเทือปลาว) กัมมีการนอกแจ้งว่า สานุสิกเมืองนอกเวลานี้ฮัดตคคักว่าก่อ

เนื่องด้วยการสงครามทุกสิ่งก่อกำแพงขึ้นดำจกส่งบาบุญชีเรียรายของเชิขต่าง ๆ หื้อน้อยโพง์เกลงว่า
 สานุสิกทางเมืองนอกคงจกตั้ง แต่ดำจกส่งเท่าเท่าก่คงจกบ่สู้เท่าไดนัถ

นายเมืองไชยล่ำพางถามเพรสสบุเทวีว่า บัดนี้เกิฏบ่ณฑาขึ้นเรื่องนึ่งจกขอหื้อที่ประชุม
 ตัดสินหื้อเดดขาด คือชายหนุ่มที่เปนคริสเตียนได้เป้นู้กับยงนอกศาสนา พายหลังชายนันได้รับ
 สารภาพต่อเชิขแลขอแต่งงานแลสมควรจกแต่งหื้อหรือไม หิวเชิขทางล่ำพางเข้าใจว่า ถ้าฝ่ายนึ่ง
 เปนสิกอีกฝ่ายนึ่งบ่เปนสิกก็ไมควรจกแต่งงานเลย ในข้อนี้ครุสีโหม้ขอคัดค่านแลยกตัวอย่างมาอ้าง
 ว่า หลังธี่เมื่อฝ่ายนึ่งบ่เปนสิกก็เข้าเปนสิกก็มี แลกลงกันขำกับข้อนี้ก็มีท่านครูปณญาเตินว่า
 การแต่งงานนี้ก็อรจกแต่งก่ควรไต่สวรเสียกอร มีลันนี้จกล่ำปากพายหลัง แก่คำอ้ายถามอีกข้อนึ่งว่า
 ถ้าสืบสวรได้ความว่า ได้มีขู้กันแล้วเขาทั้งสองมาขอธำธันญาจกเอากันตลอดชีวิตจกเป้นการผิด
 ประเวณีหรือไม ครุสีหันว่รวคหื้อครุหิวเชิขแลเถ่าแก่ประชุมเป็กสภาเขาเองตามการบ่เป
 ข้อบังคับอาชญา เมื่อบ่ล่ำเรรกต้องเป้นไฟอีกเรื่องนึ่ง ที่ประชุมจกกะข้อติดขันลงไฟบ่ได้ ท่านครุ
 สีโหม้รับรองท่านเล่าถึงเรื่องต่าง ๆ ที่ล่ำพางแลเมืองน่านเกี่ยวข้องการแต่งงานนี้ ท่านครุสีขอที่
 ประชุมกะคำมิตที่แต่งข้อตักเตินในการแต่งงาน ครุสีไม่รับรองหื้อกะที่ประชุมได้กะคำมิตที่ คือครุ
 คำอ้าย ครูปณญา ท่านครูปณญาได้ขอที่ประชุมเป็ดสหารฤด้วยการที่จัดชกนำคนเข้ามาเป
 คริสเตียนคนละคน ข้อนี้มีผู้ออกความหันหลายอย่างแต่ข้อสำคัญมีอยู่ว่า

1 ครุผู้สอรต้องเป้นแบบอย่างดี 2 ต้องแสดงความเมตตา 3 ต้องทำหื้อเชิข
 ปราศจากมุนทิวเสียกอร เมื่อเชิขนี้แล้วการชกนำคงบ่ยาก แต่จกธันญาว่าจกหื้อได้คนละคน
 แน่นอรัยงบ่ได้เป้นแต่จก..สสท

คำมิตที่กวดบาบุญชีเส้นเชิขได้ยื่นรายงานการกวด

เชิขเชียงราย	คำมิตที่กวด ถูกต้องแล้ว
เชิขเมืองยาว	คำมิตที่กวด ถูกต้องแล้ว
เชิขล่ำพาง	คำมิตที่กวด ถูกต้องแล้ว
เชิขเมืองแพร์ป่าเม็ง	คำมิตที่กวด ถูกต้องแล้ว
เชิขเชียงใหม่	คำมิตที่กวด ถูกต้องแล้ว
เชิขแซ่หม	คำมิตที่กวด ถูกต้องแล้ว
เชิขเมืองยาว	คำมิตที่กวด ถูกต้องแล้ว
เชิขเมืองน่าน	คำมิตที่กวด ถูกต้องแล้ว

พร้อมไหย่ยอมรับรายงานนี้ว่าถูกต้อง เว้นแต่เชิขเบทเฮล เชิขล่ำพอร เชิขแม่พูกา เชิขบ้านท่อ

ได้ตั้งคำมิตที่กวดปีหน้าชูเอาคำมิตที่เก่า เว้นแต่เลือกได้ครุสีแทนครุแคมเบือ
 นอกนั้นคงเดิมพร้อมไหย่หันชอบด้วย

ครุหัตถ์เปิดการประชุมด้วยอธิฐาน

คืนวันที่ 18 มีนาคม คริสต์ศกราช 1921 นานาธัมมวังษเทสนาได้อ่านโคธรรณาดูกตบถ 13 ตลอดบท ใจความว่าด้วยความรักอันใหญ่ยิ่งของพระมหาเยซูเจ้า โพรอะสันนั้นสนาสุกทั้งพวกควรจักตอบแทนบุญคุณของพระองค์ การที่จักตอบแทนนั้นพระกัมปิได้สอไว้ว่าให้อถวายตัวไว้แก่พระองค์แลให้อรักแลเชื่อฟังคำพระองค์ อันนี้เราทั้งหลายควรจักเข้าใจอีกว่า เราทุกคนจำเปนจักต้อง (1) เลงถึงพระองค์เจ้าเป็นต้นสิ่งทั้งหลายนั้นถ้าขัดขวางแก่การเลงถึงพระองค์แล้วควรจักตัดรังเสียถึงที่สุดชีวิตของเราต้องยอมสละ (2) ต้องเลงถึงมนุษยโลกเพื่อบ้านอีก (3) ต้องเลงถึงตัวของไผ่มันด้วยคือหาความชอบธัมมมีความรอดเสียก่อน

แล้วพวกประชุมได้อธิฐานเพื่ออครุแคมเบือแลครุหลายครุที่จักล่องไพอเมริกาแลฝ่ายใต้ เมื่ออได้ร้องเพลงแล้วได้อธิฐานแล้วปิดการประชุม

วันที่ 19 มีนาคม คริสต์ศกราช 1921 วันนี้เข้ากำหนดนายนไทยลำปางเปิดการประชุมด้วยการสูตอ่านพระกัมปิฟิลิปออย บท 2 : 1-10 กล่าวถึงอาการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แลการถ่อมกายตั้งพระมหาเยซูเจ้าได้ถ่อมกาย ได้รับจดหมายลาขอครุอินคำเชียงรายว่าบ่อได้มาพร้อมไทยได้รับจดหมายผู้จัดการโรงพิมพ์มิชชันเชียงใหม่ เรื่องหนังสือสิริกิตติศัพท์บางเชิขได้จ้ารแล้ว บางเชิขบได้จ้ารต้องการจักจัดเรื่องนี้ให้อสำเร็จโดยรีบ

ครุสิใหม่ได้รายงานเรื่องโรงเรียนพระคริสตธัมมว่า การงานบไคร่เปียรปีกายมีนักเรียรออยู่ 25 - 29 คน มี 3 ชั้น ชั้น 3 มี 5 เป็นชั้นสูงในโรงเรียนนี้ ชั้น 2 มี 6 นอกนั้นเป็นชั้นหนึ่ง ได้สอบไล่ตามหลักสูตรของโรงเรียนสองเดือรต่อครั้ง ในจำพวกนี้ได้ใช้ไฟเชียงรุ่งแปดคน ปีนี้ได้เรียรอ 7 เดือรต่อไฟต้องการนักเรียรออีกมาก แต่ต้องการคนที่ใช้ได้เท่านั้นบต้องการผู้เรียรอได้อย่างเดียว ต้องให้อมีกิริยาดีด้วย มีสันนี้ขับที่บอริจากไว้โดยยูนุสาสิกจักบเป็นผล โพรอะต้องการใช้ให้อแก่คนดีเท่านั้นเท่าที่เป็นอยู่เวลานี้จักรับนักเรียรอได้เพียง 30 คนเท่านั้นโพรอะมีธุน้อย ผู้ที่มาเรียรอต้องได้รับจดหมายไบนำของครุหัวเชิขเสียก่อน

ครุสิใหม่เพิ่มเติมด้วยการเงินปีแล้วได้ใช้ไฟประหาร 3000 บาท คนหนึ่งเดือรหนึ่งต้องจ่ายเลี้ยงดูเลี้ยง 200 บาท นอกนั้นได้จ่ายให้อเป็นเบี้ยเลี้ยงอีกเพื่อเลี้ยงครุขบครว เงินรายรับนอกจากปีแล้วได้ 2000 บาท 1920 ปีก่อ 1700 บาท 1919 เงินคงขาดเท่าใดเอาเงินคำมิตทีกกลางใช้ แต่เงินที่ได้คิดเอาเป็นเข้าที่สนาสุกได้เรียรายให้อ (Bible Society) ภาแนกกลมมการพระกัมปิได้เข้าสวรใน การนี้ได้ให้อพระกัมปิไฟแจกจ่าย ในข้อนี้เป็นข้อยินดีมาก

ที่จักให้อโรงเรียนจรเจริญขึ้นยังมีข้อขัดขัดอยู่คือ 1 ครุสออบมีพอ 2 ต้องให้อเรียรอวิชาภาษาอังกฤษกริชเพิ่มเติมขึ้นอีก โพรอะเวลานี้เรียรอพระธัมมกัมปิอย่างเดียว การสออย่างนี้ได้สอเพียงแต่เล็กน้อย 3 ยังมีมีขับบำรุงเพียงพอ แลท่านได้บอกที่ประชุมว่า ยิงเมืองนอก

คนหนึ่งได้ออกขับสำหรับโรงเรียร 270 บาท อันเนื่องการที่จักได้นักเรียรดีสำหรับโรงเรียรพระคริสตสัมมนั้น ครุหิวแลครุสีใหม่ว่าจำเป็นต้องหีบตามาคาที่เป็นคริสตเตียรได้ส่งบุตรเข้าโรงเรียรเพื่ออเรียรวิชา นาด่าง ๆ ที่โรงเรียรเสียกอร โพรอะหันว่าผู้เปนนักเรียรมาแล้วเรียรได้เรียรแลติกว่าผู้ที่บ่เปนนักเรียร

คำมิตีสำหรับแต่งภงสวดานสำหรับเชิขต่าง ๆ ได้รายงานว่ายังบ่เสศโพรอะรวบรวมยังบ่แล้ว บางเชิขก็ได้ส่งมาแล้วบางเชิขบ่งบ่ได้ส่ง การนี้จักหื้อสำระมเรียรบ่ได้ ต้องกินเวลานาน โพรอะเปนการโห่ยคำมิตีที่คงสืบการต่อไฟที่ประชุมตกลง

คำมิตีที่แต่งแบบพอมสำหรับแต่งงานได้ถามที่ประชุมว่าแบบพอมที่พิมพ์ไว้แล้วในสิริกิตีฉบับนั้นเปนอย่างใดบ้างจักใช้ได้หรือไม่

เชิขลำปาง   ไขแล้วหันว่าดี

เชิขแพร่   ไขแล้วหันว่าดี

เชิขเลเหมม   ไขแล้วหันว่าดี

โพรอะสันนี้ขอหื้อเชิขต่าง ๆ ลองไขดูด้วยคงจักเปนประโห่ยช เวลานี้จักยังบ่มีข้อเปียรแบ่งที่ประชุมตกลงหื้อใช้อันเก่าต่อไฟ

ครุเออิวินสั่งครุตีมาหื้อถามที่ประชุมว่า ถ้าไมหื้อครุโจมาออกจากพร้อมโห่ยเสียครุปีณญาได้บอกว่ ครุแคมเบือได้ช่วยเปนธุระหลายครั้งหลายหน แต่ในการที่ได้หื้อครุโจมาออกจากพร้อมโห่ยนั้น ท่านบรู้ถึงความจริงในเรื่องนี้

ที่ประชุมได้พร้อมใจกันแสดงคามยิดนตีในการที่ท่านครุเออิวินได้เข้าสวรในการหื้อพระธัมมกัมปีไฟแจกตามเชิขต่าง ๆ ได้มีการเลือกผู้แทนไฟประชุมพร้อมโห่ยที่สุดเมืองนอก คือเลือกได้ (1) ครุแคมเบือ (2) ครุบีบี (3) พอเลียงคอด (แก้วแก้ว) ท่านอาจารย์ฮาริศได้เล่าถึงข้อที่เขการประชุมแต่ได้เลือกเล่า (General Assembly) มีข้อสำคัญหลายข้อที่เขการประชุมแต่ได้เลือกเล่า

ข้อ 1 การเข้าสวรร่วมกันหมดบ่แยกเปนคณะ การนี้ยังบ่สำระมโพรอะเนองด้วยการลำบากที่เกิฏขึ้นโพรอะการสงครามปีหน้าได้ตกลงว่จักพร้อมโห่ยที่เชียงใหม่อีกกำหนดค้อยกะธินลังตกลงกันว่เรื่องราวที่ได้ประชุมนี้จักได้พิมพ์ลงในสิริกิตีฉบับหื้อเลขานุการเปนธุระ ที่ประชุมยอมรับว่รายงานนี้ถูกต้องแล้ว

การที่คงค้างมาแต่ปีกาย (เรื่องเชิขจักตั้งตัวเอง) คงลอไว้ก่อร์ยังบ่ได้เปิกสา แล้วอพื้นฐานปิดการประชุม

คืนวันเสาที 19 มีการตั้งครุ คือหนานธัมมวังษณาน 1 กับ นายตี อริวงษ์   เวียงป่าเป้า 1 ครุสีใหม่้นำในการตั้งโดยอ่านพระธัมมทิมเียว บท 3 เตอรสิติแล้วได้หื้อครุใหม่ขานคำ

ปฏิญารตามอหัมม์เนียมแล้วครุบัณญาเตอรต่อไฟว่า ด้วยลักษณะของผู้เปนไหย่ตามออกอหัมม์
มัทธาย บท 20 :20 แล้วมีการวางมือบนครุใหม่แลอผีฐานขอพรตามอหัมม์แล้วเลิก

บันชง บันสิทท์ เลขานุการ

ที่มา สิริกิตติศัพท์ (มิถุนายน 1921) : 168-176. [ปริวรรตโดยจันทร์แรม ชัยศรี และ อริศา
เลิศพฤษ]

ภาคผนวก ค

ระเบียบสำหรับการนมัสการพระเจ้าแบบสากล (ปริวรรตจากภาษาล้านนา)

.....

แบบสูตคีตรอดการพระเจ้าทั่วโลก

- 1 ร้องเพลงตามผู้นำจักเล็ก
- 2 ไหว้วอพร้อมกันในคำว่าข้าแต่พระบิดา
- 3 หื้อผู้นำอ่านพระธัมมมารโก บท 9 :2-8 ตามภิมไว้ในปกแลอธิบายแก้ไข
- 4 ร้องเพลงบทหนึ่งตามแต่จักเล็ก
- 5 หื้อครูหนึ่งอ่านเรื่องรายงานพร้อมไหย่ หน้า 167
- 6 หื้อไหว้วอคนหนึ่งเผื่อการพร้อมไหย่
- 7 หื้อคนหนึ่งอ่านเรื่องต้นเดิมของชนชาวเรา หน้า 161
- 8 หื้อคนหนึ่งไหว้วอเผื่อชาวไทยในเชียงรุ่ง
- 9 ร้องเพลงบทหนึ่งตามแต่จักเล็ก
- 10 แล้วอ่านคำลากันดังนี้ว่า ขอพระเจ้าสถูตรกษัตริ์ข้าแลตัวท่านเมื่อจากกันนั้น

ที่มา สิริกิตติศัพท์ (มิถุนายน 1921) : 176. [ปริวรรตโดยจันทร์แรม ชัยศรี และ อริศา เลิศพฤกษ์]

ภาคผนวก ง

รายงานข่าวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของมิชชันนารีอเมริกันในคริสตจักรเมืองยาว
(ปริวรรตจากภาษาล้านนา)

.....
ข่าวเทศเมืองยาวนครลัมปาง

วันที่ 6 เดือนมิถุนายน สก 131 แม่เลี้ยงคุณแลนายรุทธ์ท่านทั้งสองได้ออกจากเวียงนครโพเมืองยาว เพื่อไปเยี่ยมไซหาหมู่สานุสิกเทศเมืองยาว วันที่ 7 ได้ส่งรูปเรื่องพระกัมปีเก่าพ่อครูวงษ์ได้เทศนามีคนมาฟังประหลาดสัก 200 คน วันที่ 9 คือวันอาทิตย์ได้พร้อมที่พระวิหารเมืองยาว วันที่ 10 ได้ส่งรูปเรื่องพระกัมปีใหม่มีคนมาฟังประหลาดสัก 150 คน ตั้งแต่นั้นมาได้ส่งโพระแผ่นกตภิมี่หว่างบิมี่ของจักส่งได้ วันที่ 14 พ่อเลี้ยงคุณได้ออกจากเวียงไปเมืองยาว ทวยหาแม่เลี้ยงวันที่ 15 หมู่สานุสิกเทศเมืองยาวก็มีการเสลิมม่นาฟากาได้เชิญเจ้าแคว้นแลแก่บ้านแลคนทั้งหลายมามีการเลี้ยงเวลาเที่ยงเมื่อพร้อมก็ได้ร้อง เกลดแล แถ้แก่่น้อยวงษ์นำไหว้วอร์แล้วหมู่ควายอาร้องเกลดบหนึ่งแล้วดีคัญน้อยจันท์เซียงเวียงได้สำแดงความยินดีแล้วร้องเกลดแลสักเสียด แล้วพ่อครูได้อ่านออกจากเกลดดาวิด แล้วเทศนาแลสำแดงความยินดีแลหมู่ควายอาร้องเกลดแลพ่อเลี้ยงได้ไหว้วอร์แล้วเลิก

แล้วก่แต่งดาโทะพร้อมแล้วแถ้แก่่น้อยดี้อได้ขอพร แล้วก่เชิญคนทั้งหลายกินรวมคนที่มาฟังทั้งยังแลชายแลล่ออร ประหลาดสัก 700 คน ที่ได้มานั่งโทะนั้นสัก 500 คนเหมือกันเมื่อหหมู่พาดคนทั้งหลายก็ได้รับประทานอาหารอิมบวรมวดี แล้วก่ได้มีการเหล่รเถียงกันมีอยู่หลายประการแล เลิกจากนั้นก็มีการเหล่รคอรเรื่องนึ่งก่เปนการมวรที่สุด

วันที่ 16 คืออาทิตย์พร้อมที่พระวิหารมี 12 คนได้รับศีลศีตรอดแลได้เลือกแถ้แก่ไว้สามคนกับเลือกดีคัญไว้ 2 คน วันที่ 17 พ่อเลี้ยงท่านได้พิกเวียงโพระด้วยการรักษาคนเจ็บแลโรงพยาบาลแม่เลี้ยงแลนายรุทธ์ท่านทั้งสองก่อยู่เมืองยาวต่อโพแถมแล ท่านทั้งสองก่ได้ส่งรูปในสามบ้านคือบ้านเวียงนึ่ง บ้านแกะนึ่ง บ้านลุ่มนึ่งแล บ้านโหนสองเทือคือคินนึ่งได้ส่งรูปเรื่องกัมปีเก่าแลคินนึ่งสองเรื่องกัมปีใหม่แลพ่อครูวงษ์เปนผู้เทศนาด้วยดีแท้แล

วันที่ 23 เปนอาทิตย์พร้อมที่พระวิหารแถ้แก่่น้อยดี้อเปนผู้นำสุตขกุลชบาโ พ่ครูเปนผู้เทศนาในวันนั้น วันที่ 24 นายรุทธ์ก่พิกมาเวียง แม่เลี้ยงกับแถ้แก่่น้อยดี้อกับแถ้แก่่น้อยวงษ์เวลาเข้าได้โพบ้านสันกำแพงได้บีดก้องขอแล แถ้แก่ทั้ง 2 แลแม่เลี้ยงก่ได้เดินสอรคนทั้งหลาย เขาก่ได้ฟังดีโพระไนบ้านนี้หมู่แถ้แก่ก่ได้โพสอรหมั้แล เขาเข้าใจลุกจากหั้นแม่เลี้ยงเลียโพบ้านปาเวียงอยู่ที่นั้นสองคินได้ส่งรูปแลคนมาฟังประหลาดสักสี่ร้อยคน

อันหนึ่งการแห่งพระเจ้าก็ได้จำไว้ในเมืองยาวแลคนทั้งหลายก็ได้ยกยอสักเลิญการ
 นั้นแท้แล หลังนั้นมโนสาสนามีพายนักเหตุเขาได้หันแบบดีหลายประการ คือการสืบสุขข้อหนึ่ง คือ
 ต่อมสุขได้เกิดออกที่ใดในเมืองนั้นก็ดีหมูลูกสิกข์ได้ฟังฟ้าวโพลบโค่ว บ้านนั้นแลภยาทกักไฟเสียบ
 แพ้ได้สักที่สักแห่งข้าภยาทได้กบ่พอแรงเหตุว่าพ่อครูวงษ์แลหมู่เก่าแก่ได้รักสาคนเจ็บนั้นหือหาย
 ด้วยอยาขาวแลคนบ่พอตายหลายแล หมูลูกสิกข์กัหมัรสอแลหมัรโหว้อวอแลหมัรโพลอ แลหมัร
 ปฏิบัติในการพระเจ้า แลเหตุการทั้งหลายผู้นี้ได้ชักขวรคนทั้งหลายหือได้หลังนั้นมโนถึงสาสนาแห่ง
 พระเยซูเหมือรกันขอหือหมู่ สาธุสิกข์ทั้งหลายได้โหว้อวอเหมือหมูลูกสิกข์ในเซิขเมืองยาวแล เมือหมู่คน
 ทั้งหลายผู้ได้หลังนั้นมโนในการพระเจ้าเพื่อจักหือเขาได้มาเพ็งในพระเจ้าด้วยรีบพันบ่หือลืบหายใน
 การนี้

(ดีคัญคำพันเซิขเมืองยาว)

ที่มา หนังสือสิริกิติ์ฉบับคือรวมขร่าวแลเรื่องต่าง ๆ (กัณฎยาน ร.ศ.131) : 71. [ปริวรรตโดย
 จันทรแรม ชัยศรี และ อริศา เลิศพฤกษ์]

ภาคผนวก จ

สารบัญหนังสือสำหรับการประกอบศาสนพิธี ฉบับวิลเลียม แฮร์ริส

(ปริวรรตจากภาษาล้านนา)

ที่นี้จักหมายไว้ด้วยแบบเรื่องต่างๆในพินนี้

	หน้า
1 คำอ้อรวอวรแห่งพระเยซู	1
คำอ้อรวอวรเมื่อตั้งเกล้าสุต	2
คำอ้อรวอวรสารภาพรับความผิด	7
2 คำขอพอรเมื่อจักเล็ก	8
คำขอพอรเมื่อจักกินเช้า	10
3 คำบ้นญัตติธัมมิสิปประการ	9
4 ข้อความเขื่อแห่งหมู่ลูกสิก	2
5 แบบใช้เมื่อหื้อล่ออรวรับศีลบับติสสมา	11
แบบใช้เมื่อหื้อล่ออรวรับศีลเลี้ยงรนิค	14
6 แบบที่จักหื้อคนไทยรับศีลบับติสสมา	16
7 แบบรับลูกสิกที่ได้ปอยมาแต่เชิอื่น	20
8 แบบรับศีลเลี้ยงรนิค	23
9 แบบที่จักได้ตั้งครูไว้	39
10 แบบที่จักได้ตั้งเจ้าแก้ว	43
11 แบบที่จักได้ตั้งเจ้าแก้วเกล้าต่อไฟแถม	49
12 แบบที่จักได้ตั้งตักญไว้	54
13 แบบถวายโรงสุตไว้กับพระองค์เจ้า	60
14 แบบการวิวาหมงคลกัมม	70
15 แบบอย่างการเอี่ยมไซหาคนเจ็บ	75
16 ว่าด้วยการที่ได้พิคตั้งใจเสียใหม่	89
17 แบบการฝังสบ	94
18 ว่าด้วยการอันเปนคินมาจากตาย	106

ที่มา Wm. Harris, Jr. Manual of Form (หนังสือแบบแผนสำหรับการสวดไหว้วอนนมัสการพระยโหวาเจ้าแลในการถือศีลต่าง ๆ) Chiangmai : American Presbyterian Mission Press, 1902.

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างบทเพลงของคนะมีชวีร์ตักสยาม

.....

บทที่ 1

Touch Not, Taste Not B.S. 38

1. อย่าจับด้วยเกล้า	แลของเมาทุกอย่างนา
อย่าจับด้วยเกล้า	อย่าจับด้วยเกล้า
ถึงมันจะใส	แลวิไลสะอาดตา
อย่าจับด้วยเกล้า	อย่าจับเลย
อสรพิษ	นอนซ่อนอยู่ในถ้วยเกล้า
พิษของมีนเมา	มันจะเผาดวงจิตต์เรา
ทรัพย์ยับปี่ป่น	จะเสียคนเพราะขี้เมา
อย่าจับด้วยเกล้า	อย่าจับเลย
2. อย่าจับด้วยเกล้า	แลของเมานะเด็กนา
อย่าจับด้วยเกล้า	อย่าจับด้วยเกล้า
เมื่อถูกเพื่อนชวน	ควรว่า "ไม" ด้วยใจกล้า
อย่า เสพ สุรา	อย่าเสพเลย
มันจะนำไป	ให้ท่านได้ความวอดวาย
มันจะพาไป	ให้ท่านได้ความอับอาย
เมื่อสหายชวน	ควรว่า "ไม่ยอมกล้ำกลาย
อย่า เสพ สุรา	อย่าเสพเลย
3. อย่าจับด้วยแก้ว	คือปวงแร้ววางดักทาง
อย่าเสพ เมรัย	อย่าเสพเมรัย
คนหนุ่มแลสาว	อย่าดื่มเกล้า เร่งระวัง
อย่าริดื่มเกล้า	อย่าริเลย
พระเจ้ารับสั่ง	ว่าใครยังเสพสุรา
ผู้นั้น จะตาย	ซ้ำเสียหายดวงวิญญาณ
ประตุสวรรค	ไม่เปิดรับขี้เมานา
อย่าจับด้วยเกล้า	อย่าจับเลย

บทที่ 2

O Come Come Away S. H. 510

1. น้ำร้ายคือ สุรา ถ้ากินสิ้นโรคสร้างโคกบึกบึน ไอ้โทษสุรามากมายนักหนา พาจิตตมิดที่พิกล 2. สุราเช่นว่านี่ เป็นยาพิษร้ายแก่กายใหญ่ยิ่ง ไอ้หานี้คือไม่น่าจะซื้อ เมามัวชั่วชั่วจากรรจ์ 3. มีทรัพย์ยับบีบั้น เคยถือ ซื่อตรง กลับโกงไปได้ ไอ้เหล่าเมามายโทษแฉ่งแรงร้าย พูดเพื่อเจ้าเหล่าเข้าค้ำ 4. ความอายนหายไปสิ้น ทั้งพาดำแข่งพันแห่งคึกคัก ไอ้ชนมลทินชั่วช้ำราคน จะถูกทุกซกหลุมรุมรัง 5. เขามาพาไปเขี่ยน บ้างต้องจงจำท่านทำโทษ ไอ้หน้าบัดสีพาให้ไม่ดี เพราะเมาเมาใจไหลหลง 6. ไม่ควรลวนลามลอง ชอบแต่จำกัดตัดขาดสัจจัง ไอ้ท่านทั้งหลายอย่ากล้า น้ำร้าย ถึงเพื่อนกวนชวนเนืองๆ	เขาว่าเป็นยาพาแรงขึ้น เมื่อมีนไม่ยอ่ย่น ก่อเกิดโรคอาเจียนเบี่ยนตน ดังอย่างคนผีสิง ไม่ใช่ของที่มีคุณจริง พาทั้งสิ่งสัจธรรม เมามีกอีกฮือให้คือดูดัน ไม่เป็นอันตั้งใจ ทั้งลูกเมียตนตกยากไร้ ใครๆไม่แยงย่า คนบาปหยาบคายได้ซึนกลืนกล้า ถอยด้อยต่ำยศศักดิ์ นอนได้ในดินที่เปื้อนปลัก โทษหนักจักมาถึง ใครไม่ฟังยินยังกนตะบึง เพราะเสพซึ่งน้ำนั้น เงินทองของเตียนเสียไปพลัน ทัศน์ ห้าหั้นบรรลัยลง บันรอนทอนปีชีวีปลดปลง บ่คงยงยืนยัง เหล่าของชั่วชำน่าชิงชัง อย่าตั้งในบ้านเมือง เร่งลี้หนีหน้ายปลดปล่อยปลดเปลื้อง จงย้ายเอียงอย่าฟัง

บทที่ 3

Stand up for Jesus S. H. 361

1. ลูกขึ้น พวกมัชชิวริติก ต่อสู้สิ่งชั่วเมามัวนั้น จิตใจเบิกบานสำราญทั่ว ไม่ยอมเห็นด้วยการอุปเสพ 2. ลูกขึ้น พวกมัชชิวริติก การงานของเร เปนกา เล็ด บ้านเมืองของเราเป็นที่รัก อันฝูงชนนั้นจะได้สุข 3. ลูกขึ้น พวกมัชชิวริติก ขับไล่ให้สิ้นทั่วเมืองเรา เร่งไว! เร่งไว! มัชชิวริติก ความสุขพระเจ้าจะประทาน 4. ลูกขึ้น ลูกขึ้น เพื่อเยชู ยกธงของท่านขึ้นให้สูง จนศัตรู ร้ายนั้นพ่ายแพ้ ออกรบมีชัยในครั้งใด	พร้อมกันยกธงความสุข เพื่อหวังให้พ้นความทุกข์ เพราะว่าทำการดีใช้ ซึ่งอาจนำชั่วร้ายร้าย พวกเราควรถือให้มั่น ประเสริฐกว่าการหลายพัน ตระหนักแน่ไม่แปรผัน ต้องพึงการดีด้วยกัน วันนี้ส่งเสียงระลอก ชวนกันไถ่ถอนให้ออก พร้อมกันจัดการทันที แก่ทุกคนในพวกนี้ ทหารมัชชิวริติก เพื่อให้คนแลเห็นชัด แล้วนับถือเยชูเจ้า ท่านนำเราไปทุกคราว

บทที่ 4

Sweet Hour of Prayer S. H. 400

1. คนหนุ่มและสาว ของเมาทุกพรรณ สู้ชั่วอนันต์ ด้วยใจตนเอง ๆ 2. อย่าอุตรีใช้ เสียหายหลายเพลง เพราะไม่คิดเกรง ด้วย พิษ ของ เมา ๆ 3. ที่เป็นนักเลง	อย่าริดื่มเหล้า มันจะนำตัว จงรีบห้าห้า มันคือน้ำร้าย จะเสียชีวิต หลงเผาตนเอง อวดตัวว่าเก่ง

ที่แท้โง่เขลา

วาจาขี้เมา

แน่แท้จงจำ ๆ

4. สุราคือยาน

ที่ส่งที่นำ

หมกไหม้หน่นดำ

ตามคำพระเจ้า ๆ

เกะกะเฮฮา

พูดโวเปล่า ๆ

อันใหญ่ตระการ

เราสู้รอก

หากเราไม่ทำ

บทที่ 5

Stand up for Jesus S. H. 192

1. ทหารมัทซ์ชวิตร์ก็ จง

เล็งเป้าเอาตรงมหาชัย

พระเจ้าจะพาทหารนั้น

หมื่นพัน บรรดา ข้าศึกแพ

2. แลให้พระคริสตของท่าน

ให้ท่านเปนเจ้าชีวิตอยู่

จงถือสัญญาไว้ให้มั่น

มีอนันต์จนถึงอาวุธใหญ่

3. แลให้เข้าเฝ้าอันวอนชนิด

ด้วยจิตศรัทธาสมัครจริง

สัญญาอย่าทิ้งถือนั่นคง

จงรู้เวลาว่าต้องสู้

4. สุรายาเมาหมากบู่หรือ

เสียทีเสียท่าเบื้องหน้าด้วย

จงช่วยที่มั่นกันตัวไว้

จะเผาดวงจิตต์ คิดให้ดี

ถือคำสัญญามั่นคง

สู้เอาชนะให้ได้

ทุกทีให้มีชัยพลัน

พระองค์จะทรงช่วยแน่

ปกป้องครอบครองวิญญาณ

เหนือชนพวกพลทุกหมู่

ด้วยคิดพึ่งฤทธิ์มหันต์

ของท่านทหารพระเจ้า

บำเรอเจอปักตร์พระคริสต์

มิได้กลัวภัยสักสิ่ง

ด้วยใจแจ่มใสซื่อตรง

กับบาปยุ่งหยาบทุกหมู่

เด็ก เอ๋ยระวังให้ดี

ตายไปวิญญาณจะม้วย

เรี่ยสุรายาเมา

แลบันรอนทอนชีวิต

บทที่ 7

My Maryland B.S.12

1. นี่แน่ะ สหาย
 สาวก้าวไว
 มาเถิดเข้าพวก
 ไม่ต้องพรั่น
 แต่ถ้ำศัตรู
 ให้มีใจกล้า
 ด้วยความไว้ใจ
 สาว ก้าวไว

2. มั่นใจในพระ
 ขอท่านช่วย
 รวมกัน พร้อมไว้
 ฟังเสียงตรัส
 ส่งเสียงสนั่น
 แลทรงกำชับ
 ผู้ที่ทนยาก
 ขอท่านช่วย

3. นี่แน่ะ จงตั้ง
 "ไม่ยอมหยุด"
 มุ่งเอาชนะ
 สาวก้าวไว
 สงครามชีวิต
 ทรง เรียกทำการ
 สำเร็จเป็นแน่
 สาวก้าวไว

การงานอยู่ใกล้
 โดยเร็ว ! โดยเร็ว !
 ทั้งใกล้และไกล
 อย่า ! ไม่ต้องพรั่น
 ทุกวันเข้าใกล้
 และหน้าแจ่มใส
 ในทางจะไป
 โดยเร็ว ! โดยเร็ว !
 อย่าได้ย่อถอย
 โดยเร็ว ! โดยเร็ว !
 ได้ธงเล็ดลั่น
 จงฟังเสียงตรัส
 ทุกแห่งทุกหน
 จิตตฺใจทุกคน
 ล้าปากเหลือล้น
 โดยเร็ว ! โดยเร็ว !
 คำมั่นในใจ
 โดยเร็ว ! โดยเร็ว !
 ไม่ว่า สิ่งใด
 มุ่งความมีชัย
 นั้นกว้าง และใหญ่
 ทุกด้านทั่วไป
 ตามคำมั่นไว้
 มุ่งความมีชัย

บทที่ 9

Touch Not, Taste Not S.H. 502

1. ยามา เขาเรียกผีน	คนหมิ่นประมาทสูบกินควัน
ถือว่าสนุกแก่ทุกขโคกคัลย	ห้ามกันตันคือตั้ง
ไอ้ผีนกินตัวชมเขาเมาเมา	เป็นยาฆ่าตัวนำกลัวลึกซึ้ง
ให้โหดหินมีนตึง	ดูเหมือนหนึ่งผีสิง
2. แรกเริ่มเดิมหมายลอง	สูบไปหลายกล่องต้องติดจริง
ครั้นหมดอดเหงากอดเขานั่งนิ่ง	คิดสิ่งข้างลามก
ไอ้ผีนกินควันชั่วช้าฉกรรจ์	เราน่าประหวั่นพรันใจวิตก
คือก่อสร้างทางนรก	ไฟไหม้หมกตกตน
3. ซื่อหามาตาปี	เงินทองที่มีก็บีบั้น
และเล็มเต็มตรองแล้วต้องเป็นคน	ชุกชนปล้นลักแก่ง
ไอ้ผีนกินร้ายโทษมากหลากหลาย	เป็นยาพาวายฆ่ากายตัวเอง
อย่าพึงฝันแปรแลเล็ง	เร็วรัดเร่งรีบพลัน
4. ท่านมาพาไปจวน	เอาเท้าเข้ากรวนเขียนหนักๆ
ระกำซ้ำบอบหิวหอบฮักๆ	เขียนจึกบรรลัยลง
ไอ้ของต้องห้ามเป็นบาปหยาบหยาม	ไม่ควรรวนลามมีความจ้านง
จะพาอาศัยญมนคง	อย่างวอยงหลงถุน
5. เมื่อออกจากจำจอง	ไม่ได้เสพล้องต้องเคืองชุน
ผอมแห้งแกร่งโกรกเกิดโรคลงวุ่น	ค้ำจุนหอนทุกเลา
ไอ้ว่ายาผีนพาคนมลทิน	ไม่น่าซื้อกินทรัพย์สิ้นเสียเปล่า
หวั่นไหวใจอกโคกเศร่า	บับันเทาประทัง
6. นักเข้าเขาเอามา	ทิ้งที่ศาลาน่าชิงซัง
ผ้าไม่มีปิดกายนอนหงายลำพัง	ภายหลังต้องบรรลัย
ไอ้ท่านทั้งปวงผีนของล่อ ลวง	โทษเหลือตักดวงห้วงหวงท่าไม
จะถือซื้อขายไปไย	ไม่น่าให้มันมี

บทที่ 10

No Not One S.H. 326

1. ไม่มีอะไร	ที่ร้ายกาจเท่าสุรา	
ไม่มีเลย	ไม่มีเลย	
อย่าคิดว่ามัน	เป็นน้ำดีหรือเป็นยา	
อย่าคิดเลย	อย่าคิดเลย	
	ร้องซ้ำ -	
	มันเป็นน้ำร้ายที่อาจจะนำพา	เสียชีวิต จิตต์ ใจ ผู้ ที่ เพิก เฉย
	ไม่มีอะไรที่ร้ายกาจเท่าสุรา	ไม่มีเลยไม่มีเลย
2. แม้ผู้ใดยัง	ไม่เคยดื่มสุรา	
อย่าริเลย	อย่าริเลย	
แม้ว่าถูกเพื่อน	ชักชวนเพื่อการเฮฮา	
อย่ายอมเลย	อย่ายอมเลย	
3. ประการหนึ่งเขาเคย	ว่าเป็นของกันอาย	
อย่าเชื่อเลย	อย่าเชื่อเลย	
มันจะนำพา	ท่านไปถึงความเสียหาย	
แน่แท้เอ๋ย	แน่แท้เอ๋ย	

บทที่ 11

Jesus Christ Our Saviour S.H. 355

1. อะไรเป็นน้ำร้ายจรรจ์?	สุราร้ายแก่กายยิ่ง	
อะไรก่อโรคเร็วพลัน?	สุราร้ายแก่กายยิ่ง?	
	ร้องซ้ำ -	
	สุราเป็นน้ำน่าชิงชัง	ซึ่งตัดความสุขของเราจึง
	ใครชวนเสพอย่าเชื่อฟัง	สุราร้ายแก่กายยิ่ง
2. อะไรทำให้ดีอดุดัน?	สุราร้ายแก่กายยิ่ง	
อะไรทำให้ต้องโทษทัณฑ์?	สุราร้ายแก่กายยิ่ง	
3. อะไรพาจิตตมิติดพิกล?	สุราร้ายแก่กายยิ่ง	
อะไรนำทรัพย์ยับยี่ป็น?	สุราร้ายแก่กายยิ่ง	
4. อะไรทำให้พูดเพ้อเจ้อ?	สุราร้ายแก่กายยิ่ง	

อะไรทำให้หลงละเมอ?	สุราร้ายแก่กายยิ่ง
5. อะไรทำให้ถอยยศศักดิ์?	สุราร้ายแก่กายยิ่ง
อะไรทำให้เกิดปล้นลัก	สุราร้ายแก่กายยิ่ง
6. อะไรก่อเกิดสิ่งลามก?	สุราร้าย แก่ กาย ยิ่ง
7. อะไรนำไปถึงนรก?	สุราร้าย แก่ กาย ยิ่ง

บทที่ 12

Shall you? Shall I? S.H. 309

1. เรามาเราмаกันในเวลานี้ เต็มด้วยจิตตั้งใจอันสดใสยินดี หวังขอท่านเว้นจากการมีนทั้งหลาย ข้าจะห้าห้าให้ท่านถึงความตาย	สหายเอ๋ย สหายเอ๋ย เพื่อนเอ๋ย เพื่อนเอ๋ย ๗ ที่จะทำให้ท่านได้ความอับอาย เพื่อนเอ๋ย เพื่อน เอ๋ย ๗
2. ถ้าใครยังเสพเมรัยและสุรา ซึ่งเป็นเครื่องจะทำลายดวงวิญญาณ จงรีบเร่งทิ้งเสียจากการนรก ก่อโรคโศกสิ้น เปนมลทินหลาย ยก	สหายเอ๋ย สหาย เอ๋ย แน่แท้เพื่อนเอ๋ย ๗ เปนการชั่วร้ายโง่เขลาสกปรก แน่แท้เพื่อนเอ๋ย ๗
3. เทญช่วยกำจัดสุราและยาเมา รวมกองตั้งมั่นในคณะของเรา จับมือขับไล่สิ่งบัดสีทั้งหลาย เด็กทั้งสิ้นจงเว้นจากการเมามาย	พวกวิริติก์ พวกวิริติก์ เขาพวกวิริติก์ ๗ เพื่อความสุขยินดีสนุกสบาย เข้าพวกวิริติก์ ๗

บทที่ 13

Yield Not to Temptation S.H. 343

1. อัยยอุมแพ้วความทอดลอง แม้เราขึ้นได้เมื่อใด จงสู้รบกับร่างกาย จงฟังในพระเยซู	ถ้ายอุมแล้วจะบาป ครั้งต่อไปคงราบ ระงับซึ่งใจดี้อ ด้วยใจอันเชื่อถื่อ
ร้องซ้ำ - ทูลขอพระเพิ่มกำลังท่าน เธอคงพอพระทัยโปรดปราน	ทั้งรักษาไว้ในสำราญ ผู้ที่มีใจเชื่อถื่อ

2. อย่าคบเพื่อนที่ชั่วช้า
จงนับถือ พระนามนั้น
จงมีใจอันรีบร้อน
จงฟังในพระเยซู
3. ผู้ใดทำอย่างนี้ได้
ถึงแม้ว่ามักผิดบ่อย
ท่านที่เป็นผู้ช่วยเรา
จงฟังในพระเยซู

และอย่าใช้คำหยาบ
อย่าออกเล่นจะบาป
เมตตาและสัจซื่อ
ด้วยใจอันเชื่อถือ
ท่านจะให้มงกุฎ
คงได้ในที่สุด
คงทำให้แข็งมือ
ด้วยใจอันเชื่อถือ

บทที่ 14

Rescue the Perishing S.H. 348

1. จงช่วยเหลือผู้หลงไหล
มีผู้คนทั้งผู้คนที่ป่วยไข้
และผู้พลั้งพลาดไป
ร้องซ้ำ-

ช่วยให้พ้นอันตราย
พระเยซู ทรง เมตตา

2. แม้พระยามารล่อลวง
คนบาปกลับได้
จงเขาไปด้วยความเต็มใจ
3. ใจอันฟกซ้ำ
ช่วยให้พ้นอันตราย
พระเจ้า รับสั่งแล้ว
4. นำเข้าในทางชอบธรรม
เล่าถึงพระเยซู

ให้รอดจากความตาย
จงเมตตาผู้หลงทาง
บอกเล่าว่าพระเยซูให้รอดได้

ให้รอด จาก ความตาย
ท่าน กรุณา
ชักนำให้หลงบ่อย
เพราะพระเจ้ากรุณา
จิตตโศกจงเลี้ยงไว้
ต้องการผู้ทรงเมตตา
ด้วยการอันชวนชวาย
คงช่วยชูกำลัง
ช่วยเขาด้วยปรีดา
ให้คนหลงได้ฟัง

บทที่ 16

Take Care S.H. 502

1. ระวังป้องกันให้ดี	ศัตรูคอยชวนกวนใจ
บาปผิดและโทษแสนโกฎิทวี	จะชักไปทางอบาย
2. ระวังสวดขอพึ่งพระ	อย่ายอมแพ้เลยไม่ได้
ทุกวันตั้งใจสู้บาปอย่าละ	มันยิ่งในพระทรงชัย
3. อย่าเพ้อคิดว่าชนะ	อย่าเพ่งวางเครื่องอาวุธ
จงตั้งใจว่าจะสู้อัตรา	จนทรงประทานมงก่า
4. อย่าเมาน้ำองุ่น	ซึ่งเป็นการละเมิดให้เสียไป

บทที่ 17

Onward Christian Soldiers S.H. 295

1. เหล่าทหารมัชฌิวิติ๊ก	รีบเร่งเข้ากระบวน
ถือกางเขนโดยซื่อสัตย์	นำหน้าไปโดยด่วน
พระคริสต์เจ้านายทัพใหญ่	จะช่วยรบศัตรู
สุดปลายเรากจะมีชัย	ความชั่วไม่อาจต่อสู้
ร้องซ้ำ-	
เหล่าทหารมัชฌิวิติ๊ก	รีบเร่งเข้า กระบวน
ถือกางเขนโดยซื่อสัตย์	นำหน้าไปโดยด่วน
2. จงอุส่าห์เดินท่านเอ๋ย	พวกมัชฌิวิติ๊ก
สงครามต่อชั่วอย่าเฉย	จนทั่วโลกยกหัตถ์
พระยามารคอยกิดขวาง	แต่จักแผ่ไพศาล
ผู้เชื่อจะรบไม่ห่าง	จนมิกล้ำด้านทาน
3. เหล่าทหารมัชฌิวิติ๊ก	จงถือความดีนั้น
ต่อสู้ไว้ด้วยความกล้า	จะชนะแน่นอน
การหยุดยังเป็น การแพ้	ตั้งใจอย่าดูหมิ่น
จนทุกประเทศเห็นแท้	ยอมยกเล็กจนสิ้น

บทที่ 18

Child of God S.H. 223

1. บุตรพระเจ้าอย่าหยุดอย่าถอย สู้ๆ เอาให้มากหนักหนา	แม้มีทุกข์ลำบากบ่อยๆ ไล่ศัตรูให้แพ้หลักล่า
2. บุตรพระเจ้าเร่งออกไปสู้ อย่าเหนื่อยล้าการมากยังมี	ตามทัพไปต่อหน้าศัตรู จงระวังงให้พร้อมทันที
3. ใครไม่ได้ใครจะยอมแพ้ หยุดไม่ได้จนเห็นจนรู้	ใครจะหนียังหันไม่แน่ ได้ใจใหม่ได้พันศัตรู
4. สู้ให้ได้แลรับบำเหน็จ พระองค์เจ้าจะให้มงกุฏ	สู้ให้ได้ให้สิ้นให้สำเร็จ อย่าอ่อนล้าสู้เอาอย่าหยุด

บทที่ 19

America S.H. 269

1. บ้านเมืองข้าเจ้าวิสัย ได้สุขบรรณา	ร่วมเย็นเปนที่อาศัย วันนี้ข้าเจ้าเปล่งเสียง
พร้อมกันทำเพลงสำเนียง	เพื่อสรรเสริญพร้อมเพรียง แต่ยะโฮวา
2. ข้าเจ้าทั้งหลายอ่อนวอน ประเทศเมืองไทย	ขอพระองค์เจ้าอวยพร พระองค์สถิตย์เหนือฟ้า
แต่ยังอยู่ใกล้ได้หล้า	ขอทรงเลี้ยงพลนี้มา ด้วยฤทธิ์เกรียงไกร
3. ขอวิญญานบริสุทธิ์ เร่งตามบัญชา	ดลใจคนทั่วสิ้นสุด ทั่วไปทรงโปรดเอ็นดู
รอดพ้นจากโทษตั้งรู้	กลับรักในพระเยซูโดยฤทธิ์เดชา

บทที่ 20

Have Couvage My boy S.H. 363

1. ใจเด็กเอ๋ยเจ้าเดินในทางซี้วิ คงพบการทดลองตั้งนับไม่ถ้วน	เปนทางอันสำคัญยิ่งหนักหนา เพราะมีทั้วประเทศในโลกา
โลกนี้เปนที่เต็มไปด้วยรบกวณ ถ้าถูกทดลองเมื่อกำลังอ่อนนั้น	มีอันตรายไม่ว่าที่ไหน จงร้องด้วยความกล้าขึ้นว่าไม่

ร้องซ้ำ –

จงร้องด้วยความกล้าขึ้นว่าไม่

จงร้องด้วยความกล้าขึ้นว่าไม่

จงร้องด้วยความกล้า ๆ

จงร้องด้วยความกล้าขึ้นว่าไม่

2. โฉ่เด็กเอ๋ยจงมีความกล้าอย่างกล้า

ความเชื่อพระบิดาบนสวรรค์นั้น

จะมีความล่องใจยิ่งทวีขึ้น

แต่ถ้าจะสัจซื่อต่อตัวเจ้าแล้ว

3. เมื่อเลือกเพื่อนสหายจงระวังเกิด

เมื่อได้ใหม่เท่านั้นเจ้าอย่าได้ทิ้ง

เมื่อเพื่อนที่ชั่วร้ายชวนให้ทำชั่ว

จงตั้งจิตตีให้มั่นคงและอดทน

ในทางที่ควรเจ้าจะดำเนิน

จะช่วยให้พ้นบาปในทางเดิน

เหมือนน้ำอยู่ในลำธารหลังไหล

จงร้องด้วยความกล้าขึ้นว่าไม่

หาที่ใจกล้าและสัจจริง

อย่าทิ้งสหายเมื่อถูกทดลอง

ให้ลองชิมสุรากลืนเข้าไป

จง ร้องด้วยความกล้าขึ้นว่าไม่

บทที่ 21

Laban S.H. 134

1. จิตตีใจเอ๋ยจงระวัง

กับบาปหยาบคายล้อมกายกระชั้น

2. เหตุนี้จงให้ใจเฝ้า

เร่งคอยรบสู้ศัตรูทุกครา

3. ขอฤทธิ์พระบุตรอดหนุน

อย่าคิดว่าได้มีชัยลำพัง

4. เพราะว่าถ้ายังไม่ถึง

ก็ต้องต่อสู้ศัตรูตั้งนั้น

ศัตรูทั้งหมื่นแสนนั้น

กีดกันทางเบื้องเมืองฟ้า

อ่อนวอน พระเจ้า เบื้องฟ้า

จงอย่าย่อท้ออรอรั้ง

ช่วยจนขึ้นค้ำกำลัง

ตราสังดาบไว้ให้มั่น

รับซึ่งมงกุฎสวรรค์

ทุกวันเวลาอาจิน

บทที่ 22

Work for the Night is Coming S.H. 308

1. เข้าแล้วจงทำการอย่าผิด

เร่งทำการมัชฌิวิริติก์

แสงแดด ยัง อ่อน อยู่ นา

เพื่อสุขทั่วโลกา

ร้องซ้ำ –

ทั่วโลกนี้จะเว้นการเสพ	สิ่งมีนเมาเหลือพรรณา
ท่าเกิดด้วยความรักร่วมกัน	โลกคงได้สุขนา
2. ทำเมื่ออาทิตย์ส่องแสงใส	ชวนทุก ๆ คนให้เซ็น
บอกเขาให้รู้ความจริงใจ	โทษเมามายเหลือ เชิญ
3. ทำเกิดมาทว่าเมฆมืดคลุม	ตลอดทั่วบนพื้นฟ้า
อย่าได้กลัวแต่มีใจขุม	ถึงจะเสียชีวา

บทที่ 24

Some Day The silver Cord Will Break S.H. 486

1 ไม่ช้าไม่นานความตายจะมา	สูตัวข้าเจ้าทั่วทั้งโลกา
ร่างต้องเปื่อยเน่าเป็นเถ้าถมพื้น	จนหมดจนสิ้นมิได้กลับคืน

ร้องซ้ำ –

แต่จิตตข้าเจ้าจักเฝ้าพระองค์	
ทูลความทุกอย่างตามพระประสงค์	
เมื่อข้าอยู่โลกทำคุณเป็นนิจ	
คงได้วิมานกับองค์พระคริสต์	
2 ความชั่วทั้งหลายมากมายหลากหลาย	เกิดขึ้นได้ใช้จากความมีนราคา
ทำลายสมองก่อโรคเร็วพลัน	ให้เราทั้งมวญคอยท่าท่านอยู่
3. เตรียมจิตตั้งใจไว้รับพระเยซู	เมื่อพระเสด็จพร้อมเสร็จแล้วนาน
คงพาข้าเจ้าไปยังวิมาน	เราทั้งหลาย จงประพฤติการสมควร

บทที่ 25

Eventide S.H. 252

1 สุราเป็นของมีพิษไม่ควรจับต้อง	มันทำลายความสุขในกายและสมอง
นำแต่ความพินาศประโยชน์ไม่มีเลย	เราจงช่วยกันต่อสู้อย่าได้เพิกเฉย
2. ผู้ที่เป็นทาสสุราหลายร้อยหลายพัน	บางคนเมื่อยล้าตามัวตัวบวมมือสั้น
เป็นที่น่าทุเรศเวทนาเหลือหลาย	แม้เรานิ่งดูก็เหมือนใจดำชั่วร้าย
3. เราต้องช่วยกันกำจัดมันให้หมดไป	สิ่งนี้มิใช่ความเห็นของคนไข้
แต่เป็นมาจากพระผู้ทรงฤทธิ์สูงสุด	ทรงปรารถนาให้โรคร้ายหายสิ้นหลุด

บทที่ 26

Come, Come to Jesus G.H. 388

1. พวกมัชฌิวิรัตัก	เป็นผู้ช่วยคนทั้งหลาย
เพื่อจงให้พ้นภัย	หามัชฌิวิรัตัก
2. พวกมัชฌิวิรัตัก	รู้ว่าการดีมีน้ำเมา
เป่นของจงใจให้เศร้า	หามัชฌิวิรัตัก
3. พวกมัชฌิวิรัตัก	ทราบว่าการสูบบุหรี่
ทำลายความคิดไม่ดี	หามัชฌิวิรัตัก
4. พวกมัชฌิวิรัตัก	ทราบสูบฝิ่นเสียราศรี
ใครขึ้นลอกคงต้องป่นปี้	หามัชฌิวิรัตัก
5. พวกมัชฌิวิรัตัก	ทราบหมากเพิ่มสกปรก
ดุจของเปื้อนดินหม้อหมก	หามัชฌิวิรัตัก
6. พวกมัชฌิวิรัตัก	ไม่ยอมเข้าพวกร้ายนี้
ยอมเห็นยอมทิ้งยอมหนี	หามัชฌิวิรัตัก

บทที่ 27

God Be With You Till We Meet Again S.H. 301

1. ขอให้พระอยู่ด้วยจนเจอกันอีก	ด้วยคำของท่านเจ้าจึงรอดตาย
ด้วยแกะของท่านไม่สูญหาย	ขอให้พระอยู่ด้วยจนเจอกันอีก
ร้องซ้ำ-	
จนเราเจอ จนเราเจอ	
จนเราเจอ ที่บาทของเธอ	
จนเราเจอ จนเราเจอ	
ขอให้พระอยู่ด้วยจนเจอกันอีก	
2. ขอให้พระอยู่ด้วยจนเจอกันอีก	ท่านปกป้องเจ้าไว้ด้วยปีกหนา
และท่านโปรดประทานให้มานา	ขอให้พระอยู่ด้วยจนเจอกันอีก
3. ขอให้พระอยู่ด้วยจนเจอกันอีก	ถ้าความบาปมากจนท่านมากมาย
ขอพระหัตถ์ท่านจงนำพาไป	ขอให้พระอยู่ด้วยจนเจอกันอีก
4. ขอให้พระอยู่ด้วยจนเจอกันอีก	จงชูความรักไว้เหนือเจ้า
แล้วฝ่าคลื่นความตายที่หน้าเจ้า	ขอให้พระอยู่ด้วยจนเจอกันอีก

แบบใบสัญญาคนะมัชชวิริติก

วันที่.....

ข้าพเจ้า ขอปฏิญาณว่า ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้าพเจ้า จะไม่ เสพ แล จะไม่ อุดหนุน การ เสพ สิ่ง เหล่านี้ คือ

๑. สุราเมรัย ๒ ผีน ๓ กัญชา ยาสูบ ๔ หมาก

ขอพระผู้เป็นเจ้าที่ข้าพเจ้านับถือทรงช่วยให้คำปฏิญาณนี้สำเร็จ

นาม.....

ที่มา : คนะมัชชวิริติกสยาม, Temperance Songs of T.U.S. 1924 บทเพลงคนะมัชชวิริติกสยาม

ค.ศ. 1924 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หัวช้าง, 1924).

ภาคผนวก ข

เพลงนมัสการพระเจ้าแสดงหลักความเชื่อ คำสอนทางศาสนาคริสต์ และอธิบายศัพท์บางคำ

.....
บทที่ 3 (L.H 4)

กำโมทนาจูงมี

กำโมทนาจูงมี
แลพระวิญญานตั้งแต่วันนี้
ต้นพระบิดาได้ใจ
แลพระวิญญานทรงน้ำพระไธย

แก่พระบิดาพระบุตร
ต่อไปบ่เสียบ่สุด
พระบุตรที่อดทนโตดเฮา
บันเตาเอาใจโลกเส้า

บทที่ 4 (L.H. 5)

พระเจ้าเฮามีหลายตน

พระเจ้าเฮามีสามตน
ด้านล่างมนุสส์ตึกคน
ตนหนึ่งคือพระบิดา
ตนหนึ่งคือพระวิญญาน
มาเฝ้าองค์ด้านยกเสียง
ด้านเป็นพระเจ้าสูงสุด
น้อมใจไหว้พระบิดา
ยกยอตนพระวิญญาน

เป็นพระเจ้าแต่องค์เดียว
เป็นพระเจ้าแต่องค์เดียว
ตนหนึ่งทรงนามพระบุตร
เป็นพระเจ้าแต่องค์เดียว
ฮาเลลูยาอาเมน
ฮาเลลูยาอาเมน
สักเสิญพระนามพระบุตร
ฮาเลลูยาอาเมน

บทที่ 5 (L.H 13)

อย่าลืมหาบาโตพระเจ้า

1. อย่าลืมหาบาโตพระเจ้า
ดีเหลือวันอื่นแต่แน่นอน
เหตุว่าวันนี้
หยุดการเสียงข้า
2. หือหละอ่อนกับตามกัมปี
ไหว้องค์ด้านในวันเฮาก่า
ถ้าไผฮักด้าน
มีสุกข์เตียงหมั้น

ดีด้านกล่าวอวยปอน
เชิงสั่งสอนจุงจำ
เป็นดีมียินดีเลิศล้ำ
เหน็ดเหนื่ออย่าบากหาย
ด้วยใจซื่อสัตย์มม
เป็นเวลาสำคัญ
คุงได้ฮับปอนไหยฮับพัน
ไปสวรรคสบาย

บทที่ 6 (L.H. 14)

ไอ้วันอาทิตย์ชบาโต

1. ไอ้วันอาทิตย์ชบาโต
แลหยุดการอื่นการโลกนี้
เป็นวันพระองค์พระบุตรดา
หมู่เฮาปิติจำเรียวใจ
2. หมู่ข้าประจุมจมนุมกัน
ฟังข่าวประเสริฐพระเยซู
เป็งโสมมนัสสิ้นบานใจ
ไอ้พระเยซูขอเมตตา
3. จูงยกกำเพลงชบาโต
สักเล็ญพระเจ้ายะโฮวา
เลงเถิงตี้เฮาจักยั้งการ
ไปสู่ยะรูซาเลมใหม่

วันตี้เฮาพร้อมไหว้เฝ้า
นมัสการพระเจ้า
วันต้านคีนมาจากตาย
อยู่ดีสำราญสบาย
ไหว้วอนแก่พระบิดา
แลถวายกำโมทนา
แลลื้มความยากความตัก
หื้อเฮาอยู่เย็นเป็นสุข
ด้วยใจจมจิ้นยินดี
องค์จ้วยตักวันนี้
ในวันชบาโตนั้น
วิหารอยู่บนสวรรค์

บทที่ 16 (L.H. 45)

หมู่ข้าไถนาแลหว่านกำ

1. หมู่ข้าไถนาแลหว่านกำ
แต่ว่าได้เป็งย้งน้ำฝน
พระองค์ได้ตั้งละดูหนาว
อันหนึ่งละดูงอกออกขึ้น
ข้อข้า ของประทานตี้มีไคว
ไอ้โมทนาความเมตตา
2. พระเจ้าองค์เดียวได้สร้างไว้
ต้านล้างดอกไม้มีสีงาม
น้ำลมอยู่ใต้อำนาจต้าน
ข้าไผดหมู่ข้าได้ฮับกิน
3. ไอ้พระบิดาองค์สูงสุด
เพราะของประทานตั้งมวรนัน
แต่ว่าบ้อจจักเซาะหา
เต้าว่าจักฮับจิตใจไว้

จักปุนเข้าเต็มตักไฮ
มาจากพระเจ้าองค์ใหญ่
ละดูอันฮ้อนเหมือนกัน
เพราะฝนตกจากสวรรค์
พระองค์ได้ไผดแต่งไว้
พระเจ้ายิ่งใหญ่
สะปะตี้ใกล้ตี้ไกล
หื้อดาวแจ่งวาดวันไว
ต้านเลี้ยงนกในอากาศ
จากต้านตักวันบ่ขาด
หมู่ข้าเต็มใจยินดี
ต้านไผดตักวันมานี้
ของถวายตอบคุณสักอัน
หื้อเป็นของต้านนิรันดร

บทที่ 18 (L.H. 66)

สาธนามริทพระเยซูคริส

1. สาธนามริทพระเยซูคริส ด้านรกรจะมมุงกฎเป็นนิจ 2. ผุงสานุสติกเมืองตึกบ้าน จุงมาสักเลญไหว้สาองค์ด้าน 3. คนบาปตั้งมวرتี้ได้เป็งด้าน จุงมาถวายนานของบรรณาการ 4. พตามนุสติกจาดภาษา จุงวันณนายกยอเจ้าฟ้า 5. หมู่ข้าตังหลายจักพร้อมกราบลง น้อมไหว้ส่องหน้าพระบาทพระองค์	ตุ่ต่าสวรรคเป็งไหว้ กระษัตเจ้าฟ้าองค์ไหย ตีด้านได้อ้องเลือกไว้ กระษัตเหนือโลกตัวไคว ตนอักจนตายตางเฮา แกด้านกระษัตองค์เก้า อันมีตัวไควโลกนี้ กระษัตองค์ทรงรังสี กับหมู่จาวฟ้าจุมไหย กระษัตเหนือฟ้าโลกไคว

บทที่ 21 (L.H. 91)

หมู่ตุ่ต่าออกจากสวรรคไป

1. หมู่ตุ่ต่าออกจากสวรรคไป ก่านสร้างโลกเขาต่านได้ก่าวไว้ <u>ข้อข้า</u> ปากันไหว้ด้าน 2. หมู่เลี้ยงแกะได้ลูกแต่ไต้งไป เป็นมนุสส์และเป็นพระเจ้าไหย 3. หมอโหราได้มาแต่เมืองไก้ เซาะกระษัตต้นทรงพระนามไหย 4. หมู่ลูกสิตอันเฝ้ากองหาด้าน ว่าจักมาตามก่าปฎิญาณ 5. เจิงประดาต่านสร้างจุงฮีบมา ยกยอพระบิตต่าพระบุดต่า	หามนุสส์ติกจาดภาษา ก่าวแกมว่ากระษัตเกิดมา ไหว้พระคริสกระษัตองค์ไหย เฝ้ากุมานต้นนอกโฮงจัว คือแสงโลกเป็งตีแก๊งกัว ต่ามเขาหันนิมิตบังเกิด ไปตวยต่ามดวงดาวก่าเนิด จุงก็ฮอดตีด้านก่าวไว้ เข้าวิหารอันสร้างแกมใหม่ พร้อมด้วยกันกับจาดมนุสส์ แลพระวิญญานบวรวิสุทท์

บทที่ 25 (L.H. 114)

พระกัมปปีเป็นของวิเศษ

1. พระกัมปปีเป็นของวิเศษ เป็นดวงแสงแก่ตุ๊กประเทศ 2. ได้ก้าวถึงผู้ล้างสะปะ ด้านอักษรครอบครองปละ 3. ด้านประทานพระธัมมกัมปปี หื้อผู้ข่าวด้วยด้านปราณี 4. พระกัมปปีก้าวว่าพระบุตร ฮับการไต่โตตบาปมนุสส์ 5. ความเมตตาพระยะโฮวาท บอกด้วยตางขึ้นสูเมืองฟ้า	คือเล่มสามมีเพชรพลอยดำ ตั้งสำแดงมาากัจอบธัมม ของตัวไควตุ๊กจักรวาล สื่อต่อมาแต่เงินบัวราน เป็นต้นนำถึงตางจิต เฝดยกโตตหื้อป็นการผิด ละสรรวิศะเด็จลงมา เฝดความสุขโลกนี้โลกหน้า ได้ประทานพระธัมมกัมปปี จันฮอดหันพระรัศมี

บทที่ 31 (L.H. 135)

ถ้าพระเยซูสอนไว้เลิศเป็นประเสริฐหนักหนา

1. ถ้าพระเยซูสอนไว้เลิศเป็นประเสริฐหนักหนา ควรหมั่นอินดูแก่ศัตรูแห่งตนแต่ก่อน 2. เขาใคร่หื้อคนอื่นใดทำสันโดแก่ตน เขาบั้นแก่เขาด้วยดวงหนึ่งดวงใดก็ดี 3. ใ้อผู้ผู้กำสอนดั่งนี้เป็งเฮงฮุดสาหะ เป็งหื้อฮับจ่วยแบกจูเอาความฮ้อนโลกเล่า 4. จุงแม่เผื่อเจือจวกรคนยากหื้อลำบากเบาผอน ไผ่ทำดั่งนี้คุงจักมีพระปอนเลิศล้ำ	ว่าได้อักตัวมากเด้าใดหื้อฮักเป็อนเหมือนกัน เฮงฮวยปอนหื้อแก่ผู้ใดจิงเฮา พระกัมปปีได้สอนหื้อเฮาทำแก่เขาสันนั้น เฮาก่คุงจักฮับด้วยดวงอันนั้น กิดเมตตาแก่คนดั่งหลายตีถูกความฮ้อนใจ เปือหื้อตุ๊กนั้นได้บั้นเตาน้อยลง กล่าวฮ้อนหวานแก่ผู้มีตุ๊กหื้อเป็นสุขขจิงใจ ได้ตามกำสอนหื้อสมเร็จด้วยดี

บทที่ 34 (L.H. 161)

ข้ายินสำเนียงพระองค์

1. ข้ายินดีสำเนียงพระองค์ เปือหื้อโลหิตแห่งด้านจ่าระ ข้อย้ำ โอพระองค์ข้ามา เอาโลหิตจ่าระผู้ข้า	อันฮ้องหื้อมาหาด้าน ลบบาปโตตตุ๊กประก่าน ขอเอ็นดูฮับไว้ หื้อบวรวิสุทธิหมดใส

2. แม่น้ำหิวอ่อนมีบาป
ส่วนใจป่หมดโลहितจ่าระ
3. ด้านฮ้องผู้ข้าจึงมี
ข้ามีดีเป็งเป็นสุขสำราญ
4. ต้นพระวิญญานจ้วยได้
หือตักเป็นสุขขละมาเอาใจ
5. ยินดีโลहितพระองค์
ยินดีพระคริสพระเจ้าต้นทรง

ด้านโผดมีแสงอันมัน
หือหายโตตผิตตักวัน
ความเจื้อความฮักนักษนา
อายุโลกนี้โลกหน้า
หือป็นอำนาจศัตรู
ด้านมีพระทัยเอ็นดู
ยินดีความกรุณา
วิทธิและความสัจจา

บทที่ 35 (L.H. 179)

เฮาปลงชีวิตต่างด้าน

1. เฮาปลงชีวิตต่างด้าน
แตนโตดแลโผดปะทาน
เฮาปลงชีวิตไถ่ด้านเป็นโธย
2. ปราสาทตนพระบิตตำ
เฮาละสู่มือโลกา
เพราะด้านเฮาละวังสิ่งามเลา
3. เฮามาอดตักฮ้อนฮ้าย
ถูกธาระกำจันต้าย
เพราะด้านเฮาอดความต้ายกำเส้า
4. ความจ้วยหือลลอดเป็นการ
เฮานำมาโผดปะทาน
เฮานำของดีหือด้านฮับเฮา
5. ข้าแต่พระเยซูคริส
มาถวายแก่ด้านเป็นนิจ
พระองค์ได้ปลงชีวิตต่างข้า

ได้หือโลहितหลังไหล
หือใจตื่นขึ้นตั้งใหม่
ด้านถวายแก่เฮาอันใด
พระแต่นวันณสีไส
ฮับโลกในตางตีไป
ด้านละอันใดเพราะเฮา
อันเหลือประมาณจัดเส้า
หือด้านบั้นตักโลกเหงา
ด้านอดอันใดเพราะเฮา
แตนโตดสำแดงปราณี
หือด้านได้ถึงตีตี
ด้านนำอันใดหือเฮา
ข้าร่างกายจิตใจ
ขอเป็นของด้านสืบไป
ผู้ข้าเป็นเครื่องบูชา

บทที่ 37 (L.H. 186)

ขอพระเยซูนำข้าพเจ้า

1. ขอพระเยซูนำข้าพเจ้า	ไปในดีต่างอันดี
ขอกำมือข้าพเจ้านำไปก่อน	ในตางพระเจ้าจักจี้
2. ขออย่างหื้อข้าพเจ้าหลงไป	ตามตางบ่ควรเล็นใด
ขอจ่วยหื้อข้าตามความจ้อบธัมม์	หื้อละตางบ่ควรเล็นใด
3. ขอพระเยซูมาอยู่กับข้า	ในตึกเวลาตึกวัน
อย่าลือมอย่าละแต่มาอยู่ใกล้	สั่งสอนใจข้าหื้อหมั้น
4. จุงสอนหื้อหมั้นในการไหว้วอน	ขอหื้อใจข้าหมดใส
หื้อมีความเจือตั้งไว้ในด้าน	ขอพระเยซูนำไป

บทที่ 39 (L.H. 222)

พระเยซูฮักข้าฮู้แน่

1. พระเยซูฮักข้าฮู้แน่	เพราะกัมปีบอกรไ้เป็นแต่
หมุ่หละอ่อนของด้านอ่านแสง	แต่พระคริสทวงริทห์เข้มแข็ง
ฮื้อข้า พระเยซูฮักข้า	พระเยซูฮักข้า
เพราะกัมปีด้านสอน	จึงฮู้ตั้งนั้นแน่นอน
2. พระเยซูฮักข้าฮู้แน่	ตายเปือไซปะตุเมืองฟ้า
ด้านจักไผดล้างโตดข้าม้วย	แลยอมหื้อหละอ่อนอยู่ตวย
3. พระเยซูฮักข้าฮู้แน่	เป็นตั้งนั้นตึกวันเวลา
ข้าป่วยลงพระองค์เลงหัน	ด้านได้มาฮักษาตึกวัน
4. พระเยซูฮักข้าฮู้แน่	คงปละในตางดีไป
ข้าฮักด้านเถิงเลียงจิต	คงจักอยู่สองหน้าพระคริส

บทที่ 44 (L.H. 243)

วันตั้งหกวันองค์พระเจ้านั้น

1. วันตั้งหกวันองค์พระเจ้านั้น	ประดิษฐโลกนี้คือสร้างฟ้าดิน
ตึกสิ่งอันมีแล้วในวันตี	เจ็ดหมดงดงามสำราญพระโรย
2. พระองค์จึงสั่งมนุสส์ตัวนั้น	ภิกพหน้อยใหญ่หื้อทำการนั้น
ในหกวันใจวันตีเจ็ดหื้อ	หยุดไว้อย่าทำเหมือนคำพระองค์

3. หื้อตูกวันเจ็ดเป็นวันวิเศษ ถึงคุณพระองค์ความจ้วต้วจง 4. ผู้ใดโดนนาถึงวันจื่อว่า ถือเป็นนิรันตยักไ้ววันนั้น 5. จุงนับถือด้านอย่างได้ทำการ ยกหื้อป็นกายพระองค์จักหมาย	สเก็ดย่าหลงหื้อคิดครุ่นครุ่น กำจัดเสียไกลกิดไปสวรรคค์ ชบาโตนั้นอย่าเทียวอย่าเล่น เป็นวันประเสริฐล้ำเลิศสบาย คิดอ่านชวนชวายุธูระของตน มอบบัวรดกหื้อเป็นนิจยก

บทที่ 46 (L.H. 253)

องค์พระยะโฮวาได้สร้างฟ้าจักรวาล

1. องค์พระยะโฮวาได้สร้างฟ้าจักรวาล มนุษย์ตั้งตุ่ต่าสัตนานาแลปาวาล 2. ด้านสร้างหื้อแล้วเสร็จการสมเ็จในเจ็ดวัน คือแบบยังการงานใจตั้งหมั้นบ่เสื่อมเสีย 3. ด้านสร้างสวนเอเดนคือมหาอุทยาน หื้อกินได้ตูกอย่างตั้งผลาภัญญาหาร 4. ส่วนผีประยามารคือซาตานเมื่อได้ยู่ นางฟ้าเด็ดมากินสองผิวเมียกินตึงกู	ตั้งโลกตูกถิ่นฐานต่านบันดารหื้อเป็นมา สวรรคค์คือวิมารดวงติดจันทรดาวดารา เป็นแบบสองประการด้านประทานระเบียบนั้น กับแบบต่านผิวเมียบ่ตายเสียอยู่ตวยกัน สองขาเข้าไปยู่ส้างกาบาทในตั้นนั้น หื้อเว้นตั้นกลางสวนอย่าถมวรเด็ดลงสัน เข้าสิงอยู่ในงูได้โอกาสเข้ามาพู่ บาปก็มมีจิงครอบงำเหนือมนุษย์ต้วตูกหมู

ที่มา : จันทรแรม ชัยศรี, ผู้รวบรวม, เพลงนมัสการคำเมือง (เชียงใหม่ : ฝ่ายประวัติศาสตร์
สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 1999).(เอกสารไม่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่)

ภาคผนวก ข

ระเบียบปฏิบัติในการนมัสการพระเจ้าของชาวคริสต์ในล้านนา

.....
แบบแผนสำหรับใจสูตไหววอนพระยะโฮวาเจ้า

กำไหววอนพระเจ้า

ข้าแต่พระบิดาแห่งข้าพเจ้าทั้งหลาย พระองค์สถอยู่ในสวรรค์ ขอให้นามจื้อแห่งพระองค์เป็นที่นับถืออันบัววิสุทธิ ขอให้แผ่นดินแห่งพระองค์มาตั้งอยู่ น้ำพระไธยแห่งพระองค์สมเด็จในวรรคเจือโด ขอให้สมเด็จแผ่นดินโลกเจือนั้น โภชนะอาหารแห่งข้าพเจ้าทั้งหลายสำหรับวันหน้าขอประทานให้ข้าพเจ้าทั้งหลายในวันนี้แล ขอยกหนี้แห่งข้าพเจ้าทั้งหลายเหมือนข้าพเจ้าทั้งหลายได้ยกหนี้แก่หมู่ลูกหนี้แห่งข้าพเจ้าทั้งหลายแล ขออย่าได้นำข้าพเจ้าทั้งหลายไปในการตีจักลงใจ แต่ว่าขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลายพ้นจากการอันถ่อยฮ้าย เหตุว่าราชแผ่นดินแลเดชฤทธิ์แลราชยศนั้นเป็นของพระองค์ตลอดไปนิรันดรอาเมน

ขอความจื้อแห่งหมู่ลูกสิต

ข้าเจือในพระเจ้าคือพระบิดา องค์ประกอบไปด้วยอิทธิฤทธิ์ตักประการ คือตั้นตั้นล่างสวรรค์ตึงฟ้าอากาศแลแผ่นดินโลก อันหนึ่งข้าก้เจือในพระเยซูคริสพระองค์เจ้าแห่งเขาทั้งหลายคือพระบุตรองค์เดียวแห่งพระองค์ คือผู้ตีได้เอาปฏิสนธิด้วยพระวิญญาณบัววิสุทธิแล้วก้ได้กำเนิดเกิดกับนางมาเรียตึงยังบ่ได้ฮ่วมฮู้กันกับจายโดเตือ แล้วพระองค์ก้ได้ฮับทรงตักเวทนาอยู่ได้อานาจพทอิโปีลาท แล้วก้ได้ตายตีเสาแคว้งแล้วเขาก้ได้เอาตั้นไปฝังไว้ อันหนึ่งพระองค์ก้ได้ไปสูเมืองผีแล้วในวันถ้วนสามก้เป็นคินมาจากตาย อันหนึ่งพระองค์ก้ได้สระเด็จสยองขึ้นไปสวรรค์แล้วก้นั่งอยู่ฝ่ายขวามือแห่งพระเจ้าคือพระบิดาองค์ประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ตักประการ พายหน้าพระองค์ก้จักสระเด็จลงมาจากตั้นตั้นตัดลินคนตึงหลายตึงผู้เป็นแลผู้ตาย อันหนึ่งข้าก้เจือในพระวิญญาณบัววิสุตินึงแลในเจ็ดอันบัววิสุทธิคือหมู่ลูกสิตตึงมววหนึ่งแล แถมข้อหนึ่งคือว่าหมู่คนบัววิสุติตึงหลายมีใจอันหนึ่งอันเดียวกันแล แถมข้อหนึ่งคือว่าพระเจ้าได้ยกบาปแก่โตดแล แถมข้อหนึ่งคือว่าตัวแห่งคนตึงหลายตีตายแล้วก้จักเป็นคินมาแล แถมข้อหนึ่งคือว่าจิตในโลกพายหนาก้จักมีต่อไปอยู่ อาเมน

กำอ้อนวอนเมื่อตั้งเกล้าสุด

ข้าแต่พระยะโฮวาเจ้า พระองค์เป็นพระเจ้าเที่ยงแท้แต่องค์เดียว พระองค์ได้สถิตอยู่ในมหสวรรค์พระองค์ประกอบไปด้วยรัศมีอันรุ่งเรือง แลพระองค์เป็นพระเจ้าองค์บวรวิสุทธิที่สุด พระองค์เป็นเจ้าของสะปะตุ๊กสิ่งเหนือหน้าแผ่นดินโลกที่ดีมีตัวไปไควจักรวาลที่ดี เพราะพระองค์ได้เนรมิตสร้างสะปะตุ๊กอันตุ๊กสิ่ง พระองค์ได้เนรมิตสร้างตัวข้าพเจ้าตั้งหลายกับตั้งจิตวิญญาณเสี่ยงตุ๊กคนหื้อได้เกิดในโลกนี้เกิด แล้วข้าพเจ้าตั้งหลายกับได้รู้จักบุญคุณแห่งองค์ข้าพเจ้าตั้งหลายกับเป็นคนบาป ขอพระองค์ได้ยกบาปโติดแห่งข้าพเจ้าตั้งหลายแล ในวันนี้เป็นวันบวรวิสุทธิแห่งพระองค์ข้าพเจ้าตั้งหลายจึงได้มาพร้อมกับด้วยกัน แม่นว่าข้าพเจ้าตั้งหลายจักได้สุดเพลงไหววอนขอปอนก่ดีจักได้อโนโมนายกยอคุณพระองค์ดีจักได้อ่านเทศนาฟังพระธัมม์กัมปีแห่งพระองค์ก็ดี ขอพระองค์ช่วยในการปฏิบัติตุ๊กเยี่ยงตุ๊กประการตั้งผู้ตั้งจักได้เทศนาที่ดีแลผู้ตั้งจักฟังที่ดี ก่ขอหื้อประกอบเต็มไปด้วยพระวิญญาณบวรวิสุทธิเสี่ยงตุ๊กคน ผู้ข้าตั้งหลายขอนี้สุดแล้วแต่บุญคุณแห่งพระเยซูเจ้า อาเมน

กำอ้อนวอนสารภาพรับความผิด

โอข้าแต่พระยะโฮวาเจ้า พระองค์มีรัศมีอันใญ่ยิ่งแล พระองค์ประกอบไปด้วยความเมตตาอันหาดีสุดบได้ ข้าพเจ้าตั้งหลายเป็นคนบาปได้หลงผิดจากตางอันบวรวิสุทธิของพระองค์เหมือนตัวแกะที่ได้หลงอยู่ยังป่ายังดอย ข้าพเจ้าตั้งหลายเคยได้เอน้ำใจของตัวว่าแลบได้ซิบตามน้ำพระไรยแห่งพระองค์เจ้า การดีควรจักได้กะทำข้าพเจ้าตั้งหลายบได้กะทำแล การที่บควรจักกะทำนั้นข้าพเจ้าตั้งหลายยังกะทำอยู่บาปแห่งข้าพเจ้าตั้งหลายเปรียบเหมือนคนตีมีพยาธิเต็มตัวบัดนี้ข้าพเจ้าตั้งหลายได้มาขอสารภาพรับความผิดต่อหน้าพระองค์แล ขอพระองค์ไผดยกบาปโติดแลความผิดแห่งข้าพเจ้าตั้งหลายตามตั้งพระองค์ได้สัญญาไว้ในพระกัมปีนั้น อันนี้ขอพระวิญญาณเจ้ามาสถิตอยู่ในใจแห่งข้าพเจ้าตั้งหลายตั้งแต่วันนี้ต่อไปหื้อข้าพเจ้าตั้งหลายได้เป็นคนบวรวิสุทธิหมดใสตุ๊กคน เพราะหันแต่บุญคุณแห่งพระเยซูเจ้า อาเมน

กำบัญญัติธัมม์สิบข้อ

ข้อหนึ่ง	อย่าหื้อมีพระเจ้าตนอื่นต่อหน้าเฮา
ข้อสอง	อย่าได้ไหวรูปแลสิ่งหุ่นฮ่างสิ่งใดสำหรับนมัสการ
ข้อสาม	อย่าได้ออกนามชื่อแห่งพระเจ้าด้วยการอันปัสดยชื่อ
ข้อสี่	จงกิดฮอดวันซบาโตหื้อกะทำการแลจงหื้อกัมไว้เป็นวันบวรวิสุทธิ
ข้อห้า	จงนับถือป้อแลแม่แห่งตน
ข้อหก	อย่าได้ฆ่าคน

ข้อเจ็ด	อย่าได้เหล่านัจฉ์เมียด้าน
ข้อแปด	อย่าได้ลักเอาของแห่งด้าน
ข้อเก้า	อย่าได้เป็นสักขีพินญาณอันปัสตยชื่อ
ข้อสิบ	อย่าได้ขอยใครได้ของแห่งด้าน

กำขอปอนเมื่อจักเลิกนั้น

ขอหือความสุขสำราญของพระเจ้า เริงเหลือที่จักเข้าใจได้นั้นได้ฮักษาใจแลความคิดของ
ด้านไว้ด้วยพระเยซูคริสเจ้าของเขาแลขอหือกำปอนแห่งพระเจ้าองค์ประกอบไปด้วยอิทธิฤทธิ์ตัก
ประการคือพระบิดาแลพระบุตรแลพระวิญญาณบริสุทธิ์ได้สถิตตั้งอยู่กับด้านดังหลายสืบสืบไป
บ่ขาด อามน

หือผู้นำแลตั้งหลายได้ผลัดเปลี่ยนกันเล่า

ผู้นำ	กำบัญญัติธัมมข้อต้นคือว่าเจือใด
ตั้งหลาย	กำบัญญัติธัมมข้อต้นคือว่า อย่าได้หือมีพระเจ้าตนอื่นต่อหน้าเขา
ผู้นำ	กำบัญญัติธัมมข้อสองคือว่าเจือใด
ตั้งหลาย	กำบัญญัติธัมมข้อสองคือว่า อย่าได้แบ่งรูปชวักแลต้องแถมแลหุนฮ่างสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันมีอยู่ในฟ้าอากาศพายบนกดี อันมีอยู่ตีแผ่นดินพายลุ่มก้ออันมีอยู่ในน้ำป็น แผ่นดินก้อดี อย่าได้กราบไหว้แกมันอย่าได้ปฏิบัติแกมัน เพราะว่าเขาเป็นพระยะ โฮวาพระเจ้าแห่งตนเป็นพระเจ้าตนชางกัจกหือโตดแห่งบ้อติดกับลูกถึงสามเงิน สี่เงินคนผู้ตั้งใจเขาแล เขาจักกะทำคุณแก่คนหลายป็นเงินคนผู้ตั้งใจเขาแลจับตาม กำบัญญัติธัมมตีเขาได้ตั้งไว้
ผู้นำ	กำบัญญัติธัมมข้อสามคือว่าเจือใด
ตั้งหลาย	กำบัญญัติธัมมข้อสามคือว่า อย่าได้ออกนามจื่อแห่งพระยะโฮวาพระเจ้าแห่งตน ด้วยการอันบชื่อเพราะว่าพระยะโฮวาก็ือผู้ที่ได้ออกนามจื่อแห่งพระองค์ ด้วย การอันบชื่อนั้นว่ามีโตด
ผู้นำ	กำบัญญัติธัมมข้อสี่คือว่าเจือใด
ตั้งหลาย	กำบัญญัติธัมมข้อสี่คือว่า จุงกิดฮอดวันชบาโตเปือจักกัมไว้ป็นวันบริสุทธิ์จุง กะทำการหกวันแลหือสะปะการแห่งตนแล้วเสียงแต่ว่าวันถ้วนเจ็ดป็นวันชบาโต แห่งพระยะโฮวาพระเจ้าแห่งตนในวันนั้นอย่าได้กะทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดคือว่าตนกดี ลูกผู้จายกดี ลูกผู้ญิงกดีช่าจายกดีช่าญิงกดีสัดใจกดีชกตีมาอาไศยอยู่พายใน ประตุบ้านแห่งตนกดี เพราะว่ในหกวันพระยะโฮวาได้สร้างฟ้าจักรวาลแลแผ่นดิน

โลก แลน้ำมหาสมุทรแลสะปะดั่งมวรณ์มีอยู่ในตำบลดงหลายฝูงนี้แล้วในวัน
ถ้วนเจ็ด พระองค์ก็ได้ยั้งเสีย เหตุสนนี้พระยะโฮวาจึงได้วยปอนแก่วันชบาโต
แล้วก็ได้ตั้งไว้หือเป็นวันบวรสุทท์

- ผู้นำ   กำบัญญัติธัมม์ข้อห้าคือว่าเจือใด
ดงหลาย   กำบัญญัติธัมม์ข้อห้าคือว่า จูงนับถือป้อแลแม่แห่งตนเปือตนจักมีอายุยืนยาวดี
                    แผ่นดินอันพระยะโฮวาพระเจ้าแห่งตนได้ประทานหือแก่ตน
- ผู้นำ   กำบัญญัติธัมม์ข้อหกคือว่าเจือใด
ดงหลาย   กำบัญญัติข้อหกคือว่า อย่าได้เข้าคน
- ผู้นำ   กำบัญญัติธัมม์ข้อเจ็ดคือว่าเจือใด
ดงหลาย   กำบัญญัติธัมม์ข้อเจ็ดคือว่า อย่าได้เล่นจู้สูฝัวเมียด้าน
- ผู้นำ   กำบัญญัติธัมม์ข้อแปดคือว่าเจือใด
ดงหลาย   กำบัญญัติธัมม์ข้อแปดคือว่า อย่าได้ลักเอาของแห่งด้าน
- ผู้นำ   กำบัญญัติธัมม์ข้อเก้าคือว่าเจือใด
ดงหลาย   กำบัญญัติธัมม์ข้อเก้าคือว่า อย่าได้เป็นสักขิภิญญานอันบื้อต่อเปือนบ้านแห่งตน
- ผู้นำ   กำบัญญัติธัมม์ข้อสิบคือว่าเจือใด
ดงหลาย   กำบัญญัติธัมม์ข้อสิบคือว่า อย่าได้ขอยใครได้เฮือนแห่งเปือนบ้านแห่งตนอย่าได้
                    ขอยใครได้เมียบแห่งเปือนบ้านแห่งตนฮู้ว่าข้าจายกดีข้าญิงกดีจวกดีลวากดี สิ่งนี้
                    สิ่งใดกดีดีเป็นของเปือนบ้านแห่งตน
- ผู้นำ   จูงฮักพระยะโฮวาเจ้าตนเป็นพระเจ้าแห่งตน   ด้วยสุดจิตสุดใจแห่งตนแลด้วย
                    สุดกำลังแห่งตนข้อนี้เปือกำบัญญัติธัมม์ข้อโหยข้อต้น แลข้อสองก่เหมือนกันคือ
                    ว่าจูงฮักเปือนบ้านเหมือนฮักตนเพราะว่าพระอาชญาตึงมวรณ์แลกำสอนผู้ต่านาย
                    ดงหลายก่มาแล้วในบัญญัติธัมม์สองข้อนี้
- ดงหลาย   เพราะว่าพระเจ้าได้ฮักมนุษยโลกเปียงนี้จนป้อได้ประทานหือยังพระบุตรองค์
                    เดียวเปือว่ามนุษยตูกคนตีเจือในด้านก่จักบได้ชิบหายแต่ว่าจักมีจิตอันตลอดไป
                    เป็นนิรันดร์

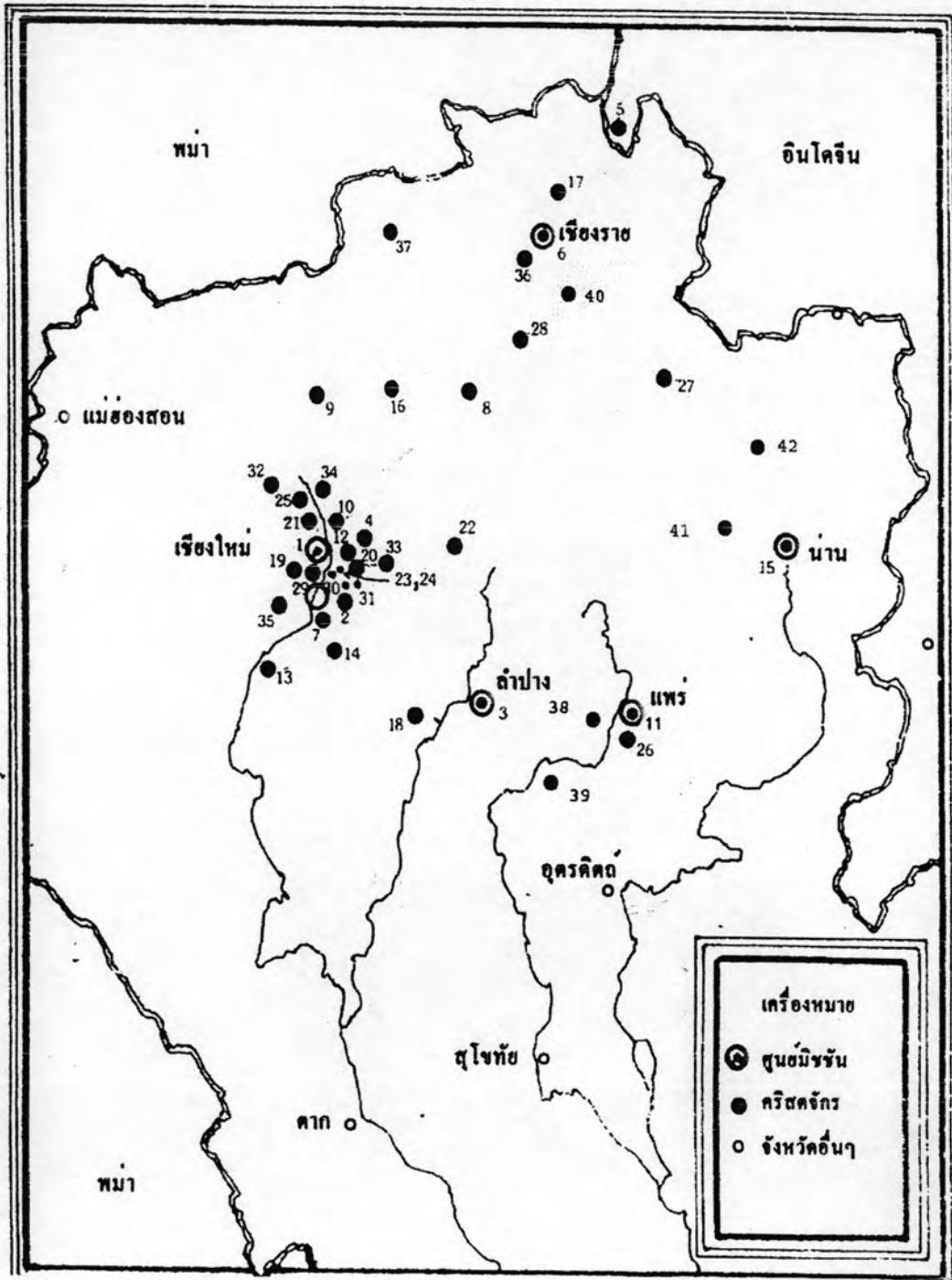
ขอหือไหววอนเปือพระมหากษัตริย์เจ้าดั่งนี้

โอข้าแต่พระยะโฮวา ตนเป็นพระบิดตาแห่งผู้ข้าดงหลายตนทรงวิธานูภาพอันโหยยั้งดีสุด
แลพระองค์เป็นกษัตริย์เหนือกษัตริย์ดงหลายแลพระเจ้าเหนือพระเจ้าดงหลาย พระองค์ครอบครอง
เหนือพดาเจ้านายตึงเลี้ยง แลได้ส่งฮู้เลงหันหมู่มนุษย์โลกตึงมวรณ์ ผู้ข้าดงหลายขอพระองค์มีพระ

ภาคผนวก ฉ

แผนที่แสดงที่ตั้งคริสตจักรในล้านนาระหว่าง พ.ศ. 2410-2476 และตารางแสดงชื่อคริสตจักร

ตารางแสดงชื่อคริสตจักรในล้านนา ระหว่าง พ.ศ. 2410-2476

	ชื่อคริสตจักร	ท้องถิ่นที่ตั้ง	วันก่อตั้ง
1.	คริสตจักรเพรสไบทีเรียนที่ 1 เชียงใหม่	เมืองเชียงใหม่	18 เมษายน 2411
2.	คริสตจักรเบธเลเอิม	อ.สารภี เชียงใหม่	11 กรกฎาคม 2423
3.	คริสตจักรลำปาง	อ.เมือง ลำปาง	ตุลาคม 2423
4.	คริสตจักรแม่ดอกแดง	อ.ดอยสะเก็ด เชียงใหม่	25 ธันวาคม 2423
5.	คริสตจักรเชียงแสน	อ.เชียงแสน เชียงราย	เมษายน 2431
6.	คริสตจักรเชียงราย	อ.เมือง เชียงราย	13 เมษายน 2433
7.	คริสตจักรลำพูน	อ.เมือง ลำพูน	25 ธันวาคม 2434
8.	คริสตจักรเวียงป่าเป้า	อ.เวียงป่าเป้า เชียงราย	มกราคม 2335
9.	คริสตจักรเชียงดาว	อ.เชียงดาว เชียงใหม่	5 พฤศจิกายน 2436
10.	คริสตจักรสันทราย	อ.สันทราย เชียงใหม่	21 มีนาคม 2437
11.	คริสตจักรแพร่	อ.เมือง จ.แพร่	22 มีนาคม 2437
12.	คริสตจักรแม่ปูคา	อ.สันกำแพง เชียงใหม่	1 กรกฎาคม 2436
13.	คริสตจักรวังหมื่น	อ.บ้านแปง ลำพูน	พ.ศ.2437
14.	คริสตจักรเบธเอล	อ.บ้านแปง ลำพูน	พ.ศ.2437
15.	คริสตจักรน่าน	อ.เมือง จ.น่าน	กันยายน 2439
16.	คริสตจักรเมืองพร้าว	อ.พร้าว เชียงใหม่	พ.ศ.2445
17.	คริสตจักรนางแล	อ.เมือง เชียงราย	พ.ศ.2453
18.	คริสตจักรเมืองยาว	อ.เกาะคา ลำปาง	26 มิถุนายน 2453
19.	คริสตจักรช่างคำ	อ.หางดง เชียงใหม่	พ.ศ.2453
20.	คริสตจักรหนองพาน	อ.สารภี เชียงใหม่	พ.ศ.2453
21.	คริสตจักรบ้านท่อ	อ.เมือง เชียงใหม่	10 มีนาคม 2455
22.	คริสตจักรแจ้ห่ม	อ.แจ้ห่ม ลำปาง	7 เมษายน 2455
23.	คริสตจักรผู้ป่วยโรคเรื้อน	อ.เมือง เชียงใหม่	มิถุนายน 2456
25.	คริสตจักรสันป่า	อ.สันป่าตอง	31 พฤษภาคม 2457

ตารางแสดงชื่อคริสตจักรในล้านนา ระหว่าง พ.ศ. 2410-2476 (ต่อ)

26.	คริสตจักรบ้านป่าผึ้ง	อ.เมือง แพร่	พฤษภาคม 2457
27.	คริสตจักรเชียงคำ	อ.หางดง เชียงใหม่	17 กันยายน 2458
28.	คริสตจักรเมืองพาน	อ.พาน เชียงราย	สิงหาคม 2458
29.	คริสตจักรบ้านท่าหนองควาย	อ.สารภี เชียงใหม่	สิงหาคม 2458
30.	คริสตจักรไชยสถาน	อ.สารภี เชียงใหม่	สิงหาคม 2458
31.	คริสตจักรมุนเมือง	-	สิงหาคม 2458
32.	คริสตจักรหนองบัว	อ.แม่แตง เชียงใหม่	สิงหาคม 2458
33.	คริสตจักรศรีชัยมูล	--	สิงหาคม 2458
34.	คริสตจักรศรีงาม	อ.สันทราย เชียงใหม่	สิงหาคม 2458
35.	คริสตจักรทุ่งด้อม	อ.สันป่าตอง เชียงใหม่	สิงหาคม 2458
36.	คริสตจักรสวนดอก	อ.เมือง เชียงราย	กันยายน 2458
37.	คริสตจักรฝาง	อ.ฝาง เชียงใหม่	27 กุมภาพันธ์ 2459
38.	คริสตจักรดอนมูล	อ.เมือง แพร่	พ.ศ. 2467
39.	คริสตจักรห้วยไร่	อ.สูงเม่น แพร่	พ.ศ. 2468
40.	คริสตจักรประเดิมศาสน์	อ.เมือง เชียงราย	พ.ศ. 2468
41.	คริสตจักรบ้านส้ม	อ.เมือง น่าน	พ.ศ. 2475
42.	คริสตจักรบัว (ใจโก้)	อ.บัว น่าน	พ.ศ. 2476

ที่มา Swanson, Khrischak Muang Nua..., p. 169. คริสตจักรภาคที่ 4 แพร่-อุตรดิตถ์, 100 ปี พระกิตติคุณเข้าสู่จังหวัดแพร่-อุตรดิตถ์ (มปท, มปป.) และ ฝ่ายประวัติศาสตร์ สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 100 ปีของคริสต์ศาสนาในเมืองน่าน (เอกสารที่ระลึกการฉลองครบรอบ 100 ปี ของคริสต์ศาสนาในจังหวัดน่าน, 1994).

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน	นายประสิทธิ์ พงศ์อุดม
นามบิดา	นายสุพงศ์ พงศ์อุดม
นามมารดา	นางติ๊ะ พงศ์อุดม
ภูมิลำเนา	บ้านกระเบื้องใหญ่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา
ศาสนา	คริสต์
สถานภาพ	สมรสกับนางสาววรรณวิ กันทะวงศ์ มีบุตร 2 คน คือ นายเพิ่มพงศ์ พงศ์อุดม และนายภาณุพันธุ์ พงศ์อุดม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2519	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จ.นครปฐม
พ.ศ.2524	ศศบ.ประวัติศาสตร์ (เกียรตินิยมอันดับ 1) วิทยาลัยพายัพ
พ.ศ.2533	อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ม. ประวัติศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2525-2527	เจ้าหน้าที่โครงการ'84 ของสภาคริสตจักรในประเทศไทย
พ.ศ. 2528-2530	บุคลากรฝ่ายจดหมายเหตุ สภาคริสตจักรในประเทศไทย
พ.ศ. 2531-ปัจจุบัน	นักวิจัยฝ่ายประวัติศาสตร์ หน่วยงานจดหมายเหตุและประวัติศาสตร์ สภาคริสตจักรในประเทศไทย

